Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 132 (10.128). ● 1991 йил 11 июль ● пайшанба ● Баҳоси 8 тийин.

ОДАМЛАРНИНГ БИРЛИГИ ЖАМИЯТНИ СОҒЛОМЛАШТИРАДИ

«Правда Востока»нинг Чиноз районидаги давра суҳбати

Чинозлик Худойберди Зиёбоев умуминсоний қадриятлар миллий қадриятлардан юқори туришига чорак аср муқаддам қатъий ишонган эди. Айни ўша вақтда кўп қариндошларини ажаблантириб, у Киевдан диплом билан бирга ўз қишлоғига украин қайлиғини ҳам олиб келганди. Ўз вақтида сирдарёлик Каримберди Раззоқберганов ҳам армия хизматидан бир ўзи қайтмаганди — у эстон қизи Эляни танлаган эди. Яқинда мана шу икки байналмилал оила қариндош бўлди: улар ўстириб вояга етказган Оксана билан Равшан келин-куёв бўлишди...

Турли халқ вакиллари бўлган кишиларнинг бир хонадонда яшаши Чинозда ноёб ҳодиса эмас. Илгаридан бу ерда ўзбеклар ва руслар, қозоқлар ва тожиклар, корейслар ва татарлар биргаликда яшашади. Ҳатто бу ердаги қўрғонларнинг номларидаёқ кўп йиллик анъаналар кўриниб турибди: Қозоқовул, Рус Чинози, Тожиковул... Районда ҳаммаси бўлиб қирққа яқин миллат ва элат бор.

Лекин, афсуски, миллий ўзаро муносабатларнинг уйғунлиги ҳозирги пайтда ҳамма жойда мавжуд деб бўлмайди. Иттифоқнинг кўпгина минтақаларида кескин миллий бўлиниш маҳаллийчилик кайфиятларининг ниҳоятда кучайиб кетиши, ошкора бир-бирига қарама-қарши туришга айланиб кетмоқда. Бундай қарама-қарши туриш қонли фожиаларгача ва туб бўлмаган аҳолининг ялпи кўчиб кетишларигача бормоқда.

Миллий ҳаддан ошишлар ва даъволар ҳамма даражаларда рўй бермоқда. Маиший соҳадаги энг хавфли кўринишидан парламент даражасидаги кўринишгача бормоқда. Ваҳоланки парламентда бўлажак давлатчилик асослари шаклланади. Масалан, яқинда Қирғизистон парламенти маъқуллаган қонун одамларни бирлаштиришга ёрдам берадими, ахир. Бу қонунда ер фақат қирғиз халқининг мулки деб эълон қилинди. Агар ана шундан келиб чиқиб хулоса чиқариладиган бўлса, бундай қарор аслида республиканинг туб бўлмаган барча аҳолисини ҳуқуқсиз деб тан олиб, асосий миллатдан кейинги иккинчи даражали одамлар қилиб қўяди.

Мамлакатнинг ҳамма минтақаларида, шу жумладан бизнинг республикамизда қийин, эскидан йиғилиб қолган муаммолар оз эмас. Вазият иқтисодий ислоҳотларнинг юки, марказ зуғуми, турли ижтимоий тузилмалар ўртасида мулоқотнинг йўқлиги, аввалги элатлараро низолар жойларда давом этаётганлиги билан мураккаблашмоқда. Шу боис кимки ҳозир бундан кўз юммоқчи бўлса, вазиятни «абадий ва бузилмас ҳамда қардошлик» тўғрисидаги эски шиорлар билан хас-пўшламоқчи бўлса, реал ҳаёт уни чеккага суриб қўйиши мумкин.

Байналмилаллик мавзуи, Ўзбекистон барча аҳолисининг умуминсоний қадриятлар асосида бирлашиши, уларнинг, иқтисодиёт экологияда, халқ таълими, тил, фан ва маданият соҳаларида энг муҳим ҳуқуқлари кафолатланганлиги Ўзбекистон Компартиясининг ва «Правда Востока»нинг бош йўли ҳисобланади. Рўзнома саҳифаларида эълон қилинаётган мақолаларда миллатлараро муносабатларни уйғунлаштириш, республика ва бошқа минтақалар аҳолиси ўртасида ўзаро алоқаларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, миллий анъаналар ва маданиятларни яқинлаштириш билан боғлиқ кўпгина масалалар ўз ифодасини топмоқда.

«Одамларнинг бирлиги жамиятни соғломлаштиради» — ана шундай кун тартиби билан давра суҳбати учрашуви бўлиб ўтди. Бу учрашувни «Правда Востока» таҳририяти Тошкент вилоят ва Чиноз район партия комитетлари билан биргаликда Навоий номли колхознинг 7-бригадаси дала шийпонида ташкил қилди. Учрашувда жамоат ташкилотларининг фаоллари, меҳнатчилар, ўқитувчилар, шифокорлар, бошланғич партия ташкилотларининг котиблари, район ва вилоят партия, совет идораларининг ходимлари, журналистлар қатнашдилар.

Ўрта Осиёнинг буюк мутафаккири ва шоири Алишер Навоийнинг асрлар оша янграб эшитилаётган «Олам аҳли билингиз, иш эмас душманлиғ, Ёр ўлунг бир-бирингизга, ки эрур ёрлиғ иш» деб ёзган доно сўзлари бу суҳбатнинг ўзига хос мазмунини ташкил этди.

(Давра суҳбати қатнашчиларининг сўзлари 2- ва 3-бетларда эълон қилинмоқда).

Тошкент метроси қурилишида

НАВБАТ УЧИНЧИ ЙЎНАЛИШГА

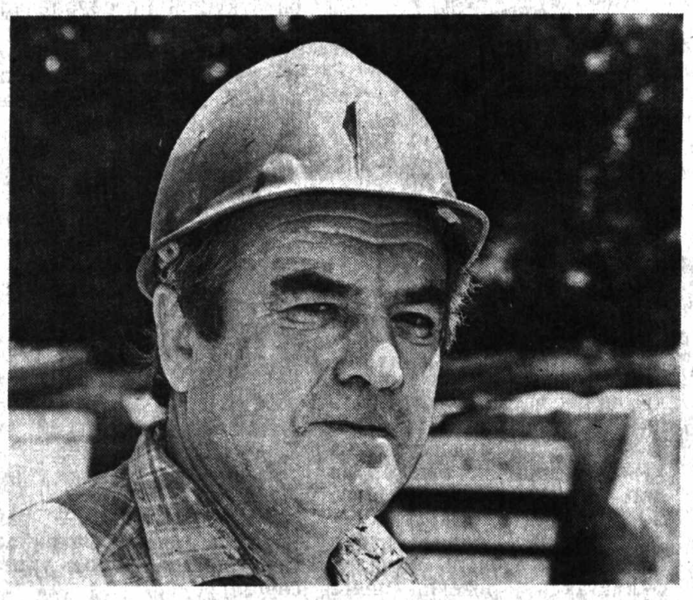

Барча учун энг қулай транспорт воситаси бўлиб қолган метронинг «Ўзбекистон» йўли битказилганлигига ҳали ҳеч қанча бўлгани йўқ. Айни кунларда эса тошкентлик метросозлар Юнусобод мавзесини шаҳар маркази билан боғловчи 10 километрдан ортиқ узунликдаги янги йўналишнинг лаҳм кавлаш ишларини дадил бошлаб юбордилар. Янги лойиҳа ечимига биноан станция бекатларидан ташқари барча лаҳмлар ёпиқ усулда қазилади. Уларнинг айримлари уч қават пастдан, яъни анча чуқурдан ўтади.

Ҳандақлар тўсиқларини маҳкамлашнинг янги усули қўлланилади. Бу эса ҳар бир станция қурилишида 300 минг сўмдан маблағ иқтисод қилиш имконини беради. Ҳозирда Юнусобод йўлига етти шахта қурилди, улардан бештаси ишлаб турибди. Юқори техник даражадаги гидрогеологик тадқиқотлар синчиклаб ўрганилмоқда. Турли шаҳар коммуникацияларининг кўплиги, зичлиги қурилишни оғирлаштирмоқда. Моддий-техника таъминотида катта муаммолар ҳам мавжуд.

Шунга қарамай юқори малакали мутахассислар билан тўлдирилган, кўп йиллик амалий тажрибаларга эга қурувчилар жамоаси белгиланган режаларнинг уддасидан ўз вақтида чиқмоқдалар.

СУРАТЛАРДА: чорак асрдан бери шу жамоада меҳнат қилаётган фахрий қурувчи Валентин Ермаков (юқорида); лаҳмчи Равил Сафин; «Бодомзор» метро станцияси қурилишида ишлар қизғин (ўнгда).

Сураткаш: А. ГОРОКРИК.

(ЎзТАГ).

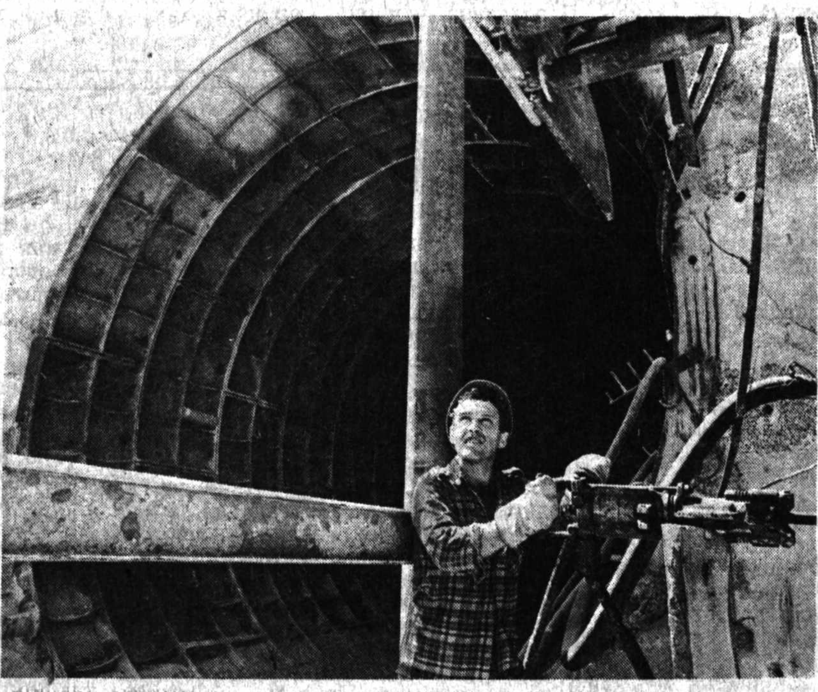

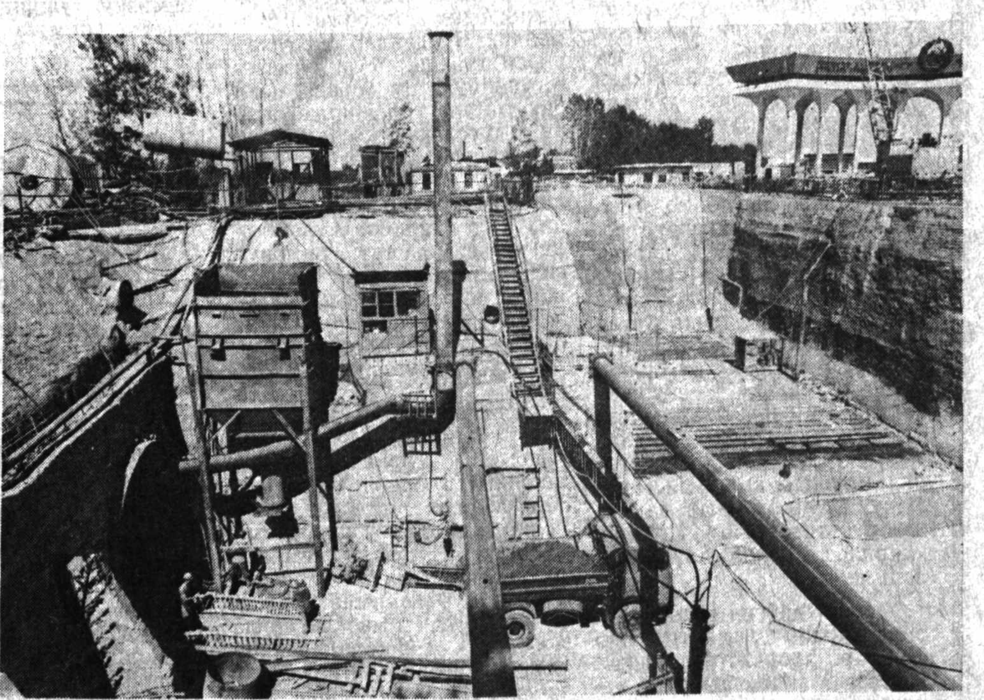

● *Иқтисод ва ҳаёт*

УЮШМА БИЗГА НИМА БЕРАДИ?

Маҳсулотларга бартер айирбошлаш бозор иқтисодиётининг асосий қонунларидан биридир. Бундай амалий ҳамкорликдан ҳар икки томон ҳам баб-баробар манфаатдор бўлиб, ихтиёрий равишда савдо-сотиқ қилади. Ҳамкорлик қилаётган ҳар икки томон бир хил шароитда, яъни буюртмачи ва айни пайтда истеъмолчи сифатида иш кўради. Шартнома асосида айирбошланадиган маҳсулотлар бошқа ҳеч қандай маҳкамаларнинг аралашувисиз тўғридан-тўғри истеъмолчига келиб тушаверади. Бу ҳозирги шароитда халқ истеъмол молларини кўпайтиришда жуда ҳам муҳимдир.

Ўтган йили «Меҳнат» қурилиш ишлаб чиқариш бирлашмаси бошлиғи Т. А. Хегай (ҳозир у уюшма директорлар Кенгашининг раиси) ташаббуси билан Ўрта Чирчиқ районида ана шундай эзгу мақсадларни кўзлаб «Тўйтепа» деб номланган деҳқончилик, саноат ва бошқа меҳнат жамоаларидан иборат тижорат бирикмаси ташкил топганди. Ҳозир ушбу уюшма таркибида райондаги Ким Пен Хва номли, Ленин номли ва «Северний маяк» жамоа хўжаликлари, ТИИМСХ ва Киров ўқув хўжаликлари, Тўйтепа металл қурилмалари, Тошкент темир-бетон буюмлари заводлари, 74-автокорхона, Меҳнат қурилиш ишлаб чиқариш бирлашмаси бор. Уюшманинг аниқ мақсад ва вазифаларига келсак, асосан хўжаликлар етиштирган режадан ортиқ маҳсулотларни сотиш ва унинг эвазига зарур маҳсулотларни олишдир.

Ўтган вақт мобайнида Россиянинг бир қатор ҳудудлари билан маҳсулот айирбошлаш ҳақида шартнома тузилди. Дастлабки айирбошлаш амалга оширилди ҳам. Пермь вилоятининг Нитва шаҳридаги металл комбинати билан тузилган шартномага мувофиқ 17 минг 710 сўмлик ерёнғоқ жўнатилиб, эвазига 42 минг сўмлик иморатларнинг устини ёпишга ишлатиладиган мис тунукалар олинди. Пермдан ташқари Оренбург ҳамда жанубий Сахалин вилоятларидаги бир қатор ташкилотлар билан металл, ёғоч-тахта, шунингдек бир неча турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш юзасидан шартномалар тузиб қўйилган. Тўйтепаликлар эса уларга 1391 тонна қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беришлари керак.

— Баъзи бир тўсиқлар фаолиятимизнинг кенг қулоч ёйишига имкон бермаяпти, — дейди уюшма бош директорининг ўринбосари Жўра Аҳмадқулов. — Биз билан ҳамкорлик қилиш истагини билдирганлар асосан Россия федерациясидадир. Жумҳуриятимиз билан РСФСР ўртасида эса ҳали ўзаро шартнома йўқ. Натижада биз шерикларимизга шартномадаги маҳсулотларни етказиб беролмаяпмиз ва табиийки, у томондан ҳам ҳеч нарса ололмаяпмиз.

Дарҳақиқат, шартномаларни имзолаш чўзилаётганлиги муаммоларнинг кўпайгандан кўпайиб кетишига сабаб бўлмоқда. Чунки ҳаёт тўхтагани йўқ, у ҳар куни янги-янги муаммоларни ўртага қўймоқда. Аммо уюшма аъзолари буёғи нима бўлар экан, деб кутиб ўтиришгани йўқ. Катта кўламдаги ишлар амалга оширилаётир. Жумладан, Киров ўқув хўжалигида томат, помидор шарбати ва консерваланган салатлар ишлаб чиқарадиган кичик корхона қуриш учун ҳаракатлар бошлаб юборилди. У шу йилнинг ўзида ишга тушиши ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини қайта ишлашни жадал суръатларда бошлаб юбориши керак. Бу корхонанинг ишга тушиши камида 70 кишига ишчи ўрни яратади. Ишлаб чиқарилган маҳсулот йилнинг хоҳлаган пайтида савдо-сотиқ қилиш имконини беради. Унинг бир қисми район аҳолисига сотилади. Тўйтепа кичик бозори ёнидаги дўконлардан бирида қайта ишланган ва четдан келтирилган маҳсулотларни сотиш мўлжалланяпти. Бу кичик корхона келгусида кенгайтирилиб, унинг ёнида сабзавот маҳсулотларини жаҳон стандартлари бўйича қайта ишлайдиган ва чет элларга экспорт қиладиган қўшимча линия ишга туширилади. Бу борада Саудия Арабистони ва Франция фирмаларининг ёрдами кутилаяпти. Дарвоқе, французлар билан ҳамкорлик шундангина иборат эмас. Улар билан биргаликда ҳозирча фақатгина фаранглар фирмаси тасвири билан Оврўпо ва бутун жаҳонда кенг урфда бўлган кўзойнак даста (оправа)лари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади. Буни қаранг-ки, шу нарсани тайёрлаш учун зарур хом ашёлардан бири пахта экан. Пахта чиқиндисидан ишлаб чиқариш кўзда тутилаётган буюмлардан яна бири аёллар гигиенаси учун ишлатиладиган томпексдир. Бутун дунёга тарқалган бу нарсани ҳозирга қадар бизнинг пахтакор диёримизга четдан келтирилади. Шуниси диққатга сазоворки, ишлаб чиқариладиган барча маҳсулотлар экологик жиҳатдан зарарсиз бўлишига, хусусан озиқ-овқат маҳсулотларининг таркибида нитратлар ва бошқа минерал ўғитларнинг бўлмаслигига алоҳида эътибор берилади.

Хуллас деҳқончилик, саноат ва бошқа соҳа жамоаларини бирлаштирган «Тўйтепа» уюшмаси мавжуд ижтимоий-иқтисодий муаммоларни ҳал этиш, халқимизни зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш борасида катта ишларни амалга оширишга ҳаракат қиляпти. Фақат унинг йўлига ғов бўлиб турган тўсиқлар тезроқ олиниб, эркин фаолияти учун имконият яратилиши зарур.

Маъмур БОЗОРАЛИЕВ.

«КОСМОС—2152» УЧИРИЛДИ

1991 йил 9 июль куни Совет Иттифоқида «Союз» учирувчи ракетаси ёрдамида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-2152» учирилди.

(ТАСС).

ТАНТАНАЛИ МАЖЛИС

МОСКВА, 10 июль. Кремль Съездлар саройида янграган фанфаралар РСФСР халқ депутатлари съездининг тантанали мажлиси очилганидан дарак берди. Съезд Россия биринчи Президентининг ўз лавозимини бажаришга киришишига бағишланган. Б. Н. Ельцин жумҳурият Конституциясига биноан қасамёд қилди, у ўз зиммасига халқ юклаган вазифаларни виждонан бажаришга сўз берди.

(РосТАСС).

ИЖТИМОИЙ ДАСТУРЛАРГА КАТТА ЭЪТИБОР БЕРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ижтимоий-иқтисодий сиёсат комиссияси, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қурилиш, транспорт ва алоқа мажмуи ҳамда жумҳурият Халқ назорати комитетининг 9 июль куни бўлиб ўтган қўшма мажлисида телефон алоқаси хизматини жадал ривожлантириш ва жумҳурият қишлоқ аҳолисига ана шундай хизмат кўрсатишни яхшилашга доир тадбирлар мажмуи кўриб чиқилди. Мажлис Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби А. Абдувосиқов раислигида ўтди.

Ўзбекистон Компартияси билан жумҳурият ҳукуматининг Ҳаракат дастурида қишлоқни ижтимоий жиҳатдан қайта қуриш масалалари диққат марказида турганлиги таъкидланди. Сув таъминоти, газлаштириш сингари телефонлаштириш ҳам устивор йўналишга эга бўлди. 1991—1995 йилларда қишлоқда 250 мингта телефон аппарати ўрнатиш режалаштирилмоқда. Бу эса аҳолига алоқа воситалари ёрдамида кўрсатилаётган хизмат ҳажмини икки баравар кўпайтириш имконини беради. Фақат ўтган йилнинг ўзида шаҳарлараро тармоқларга автомат равишда чиқиш имкони бўлмаган қишлоқ телефон станцияларининг сони 62 та камайди. Жумҳурият «Радиоэлектронтехприбор» концерни ҳам бу муҳим ишга фаол киришди. У Ўзбекистон ССР Алоқа вазирлиги билан ҳамжиҳатликда эҳтиёт қисмлар ва ускуналар ишлаб чиқара бошлади.

Айни вақтда, телефонлаштириш соҳасида қишлоқда рўй берган жиддий ўзгаришларга қарамай, кўпгина муаммолар ҳал қилинмай қолди. Мажлисда асосан ана шу муаммолар ҳақида гап борди. Жумладан, бир қанча манфаатдор вазирликлар ва идоралар мазкур дастурни рўёбга чиқариш учун маблағ ажратмаганликлари қайд қилинди. Бугунги кунгача янги телефон станциялари қурилиши иншоотлари бўйича атиги 27 миллион сўмлик шартномалар тузилган, уларга эса бор-йўғи 5,8 миллион сўм пул ажратиш ҳақида ҳисоб очилган.

Жумҳурият Алоқа вазирлигининг «Узбексвязьстрой» жумҳурият ишлаб чиқариш-қурилиш-монтаж бирлашмаси янги автомат телефон станцияларини ишга тушириш муддатларини барбод қилмоқда. Маблағ, материаллар ва ускуналар манбалари йўқлиги сабабли қурилиш-монтаж ишлари ҳажми камайиб кетмоқда. Ҳозир вилоят алоқа бошқармалари жойларда моддий ресурсларнинг тармоқ жамғармаларини бунёд этиш юзасидан иш олиб боришмоқда. Бироқ Бухоро, Сурхондарё ва Тошкент вилоятларида ана шу ҳисобга пул тушгани йўқ. Мазкур иш учун жавобгар бўлган кишилар ташкилий ишларни суст олиб борганликлари, улар ижтимоий дастурни тезда рўёбга чиқариш зарурлигини тушунмаганликлари таъсир қилди.

Мажлисда республикамизда оилаларни телефон аппаратлари билан таъминлаш Иттифоқимиздаги ўртача кўрсаткичдан анча орқада қолаётганлиги уқтирилди. Ҳозиргача 1600 тадан кўпроқ аҳоли кам яшайдиган манзилгоҳлар, 13 мингтадан кўпроқ савдо ва тиббиёт муассасалари мактаблар, болалар боғчалари, маиший ва маданий йўналишдаги корхоналар телефонлаштирилмаган. Буларнинг ҳаммаси ана шу ғоят муҳим ижтимоий вазифани ҳал этишга сифат жиҳатдан янгича ёндашувларни талаб этади. Мажлис қатнашчилари ушбу дастурни жадал рўёбга чиқаришга доир аниқ ҳаракат дастурини белгиладилар, уни босқичма-босқич бажаришнинг аниқ муддатларини ишлаб чиқдилар. Қўшма мажлисда кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш жумҳурият дастурини ишлаб чиқиш тўғрисидаги масала ҳам муҳокама қилинди. Жумҳурият иқтисодий ва сиёсий мустақиллиги шароитида, ижтимоий турмушнинг барча соҳаларини бозор муносабатларига ўтказиш даврида мактабдан бошлабоқ кадрлар тайёрлашга бўлган талаблар тубдан ўзгаради. Юзага келган аҳвол жумҳуриятимизда аҳоли касб-кор йўналишини ҳисобга олиб, кадрлар тайёрлаш ва улар малакасини оширишнинг давлат дастури тузилишини тақозо этмоқда.

Мажлисда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Ю. Юсупов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ИСТЕЪМОЛЧИЛАР МАНФААТИНИ КЎЗЛАБ

Ўзбекистон рўзғор химияси ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси истеъмолчилар манфаатларини кўзлаб, яқин вақтгача тақчил моллар қаторига кириб қолган «Бион» кир ювиш кукуни нархини арзонлаштириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Эндиликда кир ювиш кукунининг бир қутичаси нархи 20 фоизлик савдо устамасини ҳам ҳисобга олганда 1 сўм 47 тийиндан ошмаслиги керак. Ишлаб чиқариш ходимлари мустаҳкам заминга эга бўлганликлари сабабли шундай қарорга келдилар. (ЎзТАГ).

ОДАМЛАРНИНГ БИРЛИГИ

ЖАМИЯТНИ СОҒЛОМЛАШТИРАДИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Ш. ЖАЛИЛОВ — Тошкент вилоят партия комитетининг котиби:

— Мамлакат учун қийин, бурилиш даврларида унда истиқомат қилувчи халқларнинг ўзаро муносабати иқтисодий, ижтимоий, маънавий соғломланишга бевосита боғлиқдир. Бу оддий ҳақиқат бўлиб, марказнинг сиёсий етакчиларидан тортиб, энг чекка минтақаларда яшовчиларгача уни эртами-кеч тушуниб етадилар.

Вилоятимиз қарийб юз миллат ва элат кишилари учун умумий хонадон бўлиб қолган. Уларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш, бир-бирини ўзаро тушуниш ва яхши қўшничилик муҳитини яратиш, дўстона алоқаларни мустаҳкамлаш — вилоят партия ташкилотининг муҳим ишидир.

Шубҳасиз партия комитетларининг миллатлараро соҳадаги аввалги, жўн қарашларини қайта кўриб чиқишга тўғри келмоқда. Бир қатор қишлоқ районларида ўтган йили юз берган воқеалар биз учун қаттиқ сабоқ бўлди. Қисқаси, вазият коммунистлардан ўз байналмилал шиор ва даъватларига амалда мувофиқ бўлишни талаб қилди. Бошқача қилиб айтганда бўлиб ўтган жанжал ва низолар кетида юрмай, балки уларнинг олдини олиб, ишлаш керак.

Ҳозир партия комитетларида кўплар шунга тушуниб етдилар: идораларда чиққан ҳатто энг ақлли фикрлар маҳаллий муаммолар билан, бошланғич бўғиннинг реал имкониятлари билан боғлаб олиб борилмаса самара бермайди. Ана шунга амал қилиб ишни ҳам шундай ташкил қилмоқдамизки, вилоят, шаҳар, район партия комитетларининг дастурлари ва қарорлари юқоридан эмас, балки қуйидан сайлаб қўйиладиган фаоллардан — оддий меҳнатчи партия аъзоларидан чиққан ҳолда белгиланиши керак.

Мисол учун бизнинг доимий ишловчи комиссияларимизни олайлик. Улар миллатлараро масалалар билан шуғулланадилар. Уларни қоғоздаги ташкилотлар эмас, балки мустақил иш олиб борадиган ташкилотларга айлантира олсак, жойлардаги депутатлик комиссиялари билан ўзаро ҳамкорликка эришсак,— шундагина миллатлараро соҳада аввал йўл қўйган хатоларни самаралироқ бартараф этиш имкони туғилади.

Бу — аввалги ёндашувларни янгилашнинг фақат бир кўринишидир. Вилоятдаги миллий озчиликни ташкил қилувчиларнинг маънавий жиҳатдан ўзини намоён этиши усулларини излаш ҳам муҳимдир. Ҳозир шаҳар ва районларда 6 та байналмилал маданий марказ иш олиб бормоқда. Наврўз, Сабантўй ва бошқа миллий байрамлар фаоллик билан тантана қилиниши одамларга бир-бирларининг санъат ва одатларини яхшироқ билишга ёрдам бермоқда. Демак, бу ишни ҳар томонлама ривожлантириш керак.

Бизнинг умумий вазифаларимиз тўғрисида бунчалик муфассал гапираётганлигимнинг боиси, давра суҳбати қатнашчиларининг аксарияти коммунистлар бўлганлигидир. Минтақадаги сиёсий вазиятнинг барқарорлиги пировардида бизнинг ҳар биримизга боғлиқдир. Компартиянинг ҳамма халқлар учун ривожланиш ва гуллаб-яшнашга олиб борувчи ҳаммабоп тайёр қоидалари йўқ. Ўтмиш йиллардаги бузилишлар ва айнишлар анча кучли эди, чуқур илдиз отиб кетган ижтимоий иллатлар анча мураккаб. Уларни даволаш йўли узоқ давом этиб, қийин кечади, лекин бу йўлни камроқ оғишлар ва йўқотишлар билан ўтишга қурбимиз етади.

«Правда Востока»нинг бундай тематик учрашувларини меҳнат кишилари бўлган жойларга яқинроқ ерда ўтказиш, долзарб муаммолар тўғрисида ошкора гаплашиш ташаббуси ҳар қанча қўллаб-қувватланишга арзийди. Мана шў ерда, колхоз даласида эса рўзнома чиқишларининг аҳамияти ҳам яхшироқ кўриниб туради, уларга ўқувчилар ҳақиқий баҳосини берадилар.

●

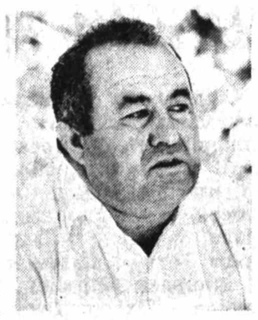

У. УМАРОВ — Чиноз район партия комитетининг биринчи котиби:

— Миллати, эгаллаб турган лавозими, бойлигидан қатъий назар бошқаларни ҳурмат қиладиган кишигина одам ҳисобланиши мумкин.

Миллий адоват уйғотувчи, ўз халқини бошқалардан устун қўювчи шахсларни ҳақиқий одам ҳисоблаб бўлмайди. Бундайлар афсуски, учраб туради. Улар камаяётгани йўқ. Бу борада мени бир масала ташвишлантиради. Мамлакатимизда қонунлар қачон амал қила бошлайди? Шу жумладан миллий нифоқни кучайтирганлик учун жиноий жавобгарликни назарда тутувчи қонун қачон кучга киради? Шундай ишлар юзасидан чиқарилган лоақал бирон-бир ҳукмни қаерда ўқидик. Ҳуқуқий давлат тузаётганга ўхшаймизу, амалда...

Одамлар, халқлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлаш керак. Тарқоқ яшаш яхшиликка олиб келмайди. Минтақалар ўртасида иқтисодий алоқалар узилиб кетаётганлиги туфайли нималар бўлаётганлигига бир назар ташланг. Районимиз металл, кўмир, ёғоч масалаларида жиддий қийинчиликларни бошдан кечирадиган бўлиб қолди. Қиш яқинлашиб келмоқда, унга тайёрланиш керак. Умуман мен мамлакатдан алоҳида ҳолда қандай яшаш мумкинлигини сира тасаввур қилолмайман.

Шунинг учун район партия ташкилоти ишида КПСС-га қабул қилишдан бошлаб сайлаб қўйиладиган органлар тузишгача байналмилаллик мавзуи алоҳида ўрин эгаллайди.

Райком ва бошланғич партия ташкилотлари жамоаларда ҳамда аҳоли истиқомат жойларида сиёсий вазиятни барқарорлаштириш муаммоларига катта эътибор бериб келмоқдалар. Бу ишда биз фаолиятнинг турли шаклларидан фойдаланмоқдамиз. Якка тартибдаги суҳбатлар, очиқ хатлар кунлари, қизиқишлар бўйича учрашувлар, ва ўз-ўзидан равшан бўлган аҳолининг энг ночор табақалари ҳисобланган оддий кишилар тўғрисида ғамхўрлик қилиш...

Партиявий ишда анкета сўровлари, социологик тадқиқотлардан кўпроқ фойдаланила бошланди. Улар бизга армияда хизмат қилиш муаммолари, мафкура ишини қайта қуриш, Иттифоқ шартномасига муносабат масалаларини яхшироқ тушунишимизга ёрдам берди. Коммунистларга таяниш ишни умумий даъватлар ва қуруқ сўзлар билан эмас, балки бирмунча аниқ ва равшан олиб бориш имконини бермоқда.

●

А. АБДУВОИТОВА — Чиноз пахта заводининг ҳисобчиси:

— Бир хил миллатдан иборат оилалардагина шахсий ҳаётда бахтга эришилади, деб ҳисоблайдиган кишилар оз эмас. Мен ўз ота-онам мисолида, энди эса ўз тажрибамда бундай эмаслигига ҳар куни иқрор бўлмоқдаман. Бизнинг оиламиз Иттифоқнинг ўзига хос жажжи моделидир: отам — ўзбек, онам — рус, эрим — қозоқ. Келин-куёвларим ҳам турли миллат вакилларидир. Шундай бўлса-да, «Иттифоқ даражаси»дагидан фарқли ўлароқ, бизда айирмачилик ва зиддиятлар йўқ. Бизнинг оиламиздаги тажриба миллатлараро муаммоларни ҳал этишга қандайдир ёрдам беради, деб ўйлайман. Эҳтимол, рўзнома ва район маъмурлари Чинозда байналмилал оилалар клубини ташкил этишга ёрдам беришар. Зотан уларнинг сони аллақачон юздан ошиб кетган. Биз ўз ҳамюртларимизга кўп нарсаларни айтиб, маслаҳат беришимиз мумкин...

●

Ш. АБДУЛЛАЕВА — район марказий шифохонаси партия ташкилотининг котиби:

— Биздаги кўпгина жанжал ва низолар бир-биримизнинг қизиқиш ва муаммоларимизни тушунишни истамаётганлигимиз, бошқа миллат кишиларининг қонуний ҳуқуқларига нисбатан тоқатсизлик билан муносабатда бўлаётганлигимиз туфайли деб ҳисоблайман. Бошқаларнинг маҳрумликлари ҳисобига ўз фароғатини яратиш мумкин эмас. Бу ҳамма вақт акс таъсирни туғдиради. Ҳар қайси одам бу хилдаги ҳақиқатни тушуниб етмас экан, биз миллатлараро низолардан халос бўла олмаймиз. Одамлар сингари жамиятни ҳам эзгулик ва меҳр-шафқат билан даволаш керак.

●

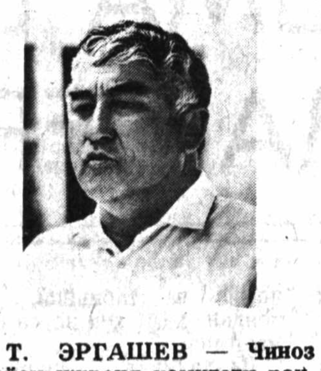

Т. ЭРГАШЕВ — Чиноз район ижроия комитети раисининг муовини:

— Районда вужудга келаётган бозор муносабатлари шакллари, хўжаликлараро алоқалар байналмилал ҳамкорликни мустаҳкамлашга кўп жиҳатдан ёрдам беради, деб ўйлайман. Кейинги вақтда меҳнат жамоаларининг ўз шериклари билан амалий ҳамкорлиги республикадагина эмас, балки унинг чеккасида ҳам сезиларли даражада кенгайди. Масалан, бизнинг «Москва» колхозимиз бирйўла 2 та трест — «Средазнефтегазстрой» ва «Средазтрансстрой» трести билан ўзаро манфаатли шартнома тузди. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етказиб берилишига жавобан қурувчиларнинг байналмилал жамоаси колхозда 2 та болалар боғчаси қуриб берди, хўжаликнинг марказий қўрғонини газлаштирди. «Партия XXIV съезди» шўро хўжалигининг «Якуталмаз» бирлашмаси билан ўзаро алоқалари жадал ривожланмоқда. Чиноз пахта заводи маҳсулотларини Ленинград, Иваново вилоятларига, Украинага, шунингдек, Югославия, Ҳиндистон, Индонезияга шартнома асосида етказиб бериш кенгаймоқда.

Районнинг бошқа минтақалар билан иқтисодий муносабатлари янада ривожлантирилиши, ўзаро манфаатли мол айрибошлаш — қишлоқ аҳли учун муҳим ишдир.

●

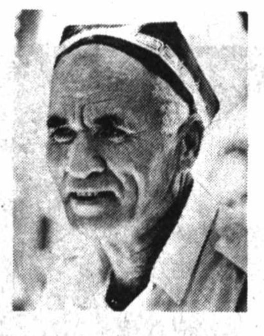

Х. АКРОМОВ — Навоий номли колхоз раиси:

— Бизда илгари фақат камчилик ва хатолар бўлганди, дея такрорлаш нотўғридир. 1969 йилдаёқ жамоа хўжалигимиз бошқаруви ҳар бир колхозчи оиласига 20 сотихдан ер ажратиб бериш ҳақида қарор қабул қилганди. Ўшанда нималар бўлмаганди, дейсиз, менга қанақанги айблар қўйишмаганди. Партиядан ўчириб, судга бермоқчи бўлишганди. Аранг қутулиб қолган эдим. Мана, энди, биз бу муаммога яна қайтдик ва уни чакки ҳал қилмаяпмиз. Яна бу иш коммунистлар ташаббуси билан бўлмоқда.

Хўжалигимизда деҳқонлар қурилиш қилиш учун қарз олишлари мумкин. Армия хизматидан қайтган йигитлар бундай қарзни ўн йил муддатга олмоқдалар. Мактабда овқатланиш ташкил қилинди. Далада ишлаётганлар учун ҳам албатта, ғамхўрлик қилмоқдамиз. Бизнинг дала шийпонларимиз қандайлигига сиз ўзингиз кўриб ишонч ҳосил қилдингиз: шийпонлар пишиқ-пухта қурилган, атрофларида мевали дарахтлар, сабзавот экилган, моллар учун ем-хашак бор. Одамлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш ҳамма вақт ижобий натижалар беради.

Кўп гапириб, баландпарвоз сўзлар билан одамларни ўз томонига оғдирмоқчи бўлганларни жиним ёқтирмайди. Бунақа одам эртами-кеч қандайлиги маълум бўлади. Яқинда Марказий телевидениенинг Собчак тўғрисидаги «Ким аслида ким?» деб аталган кўрсатувини кўрдим. Қанчалик аччиғланганлигимни тасаввур қилсангиз эди. Ахир у одам жаҳондаги энг ажойиб шаҳарлардан бирига, мамлакатимиз фахри бўлган шаҳарга раҳбарлик қилади-ку. У нималар дейди денг? Шаҳардан Ленин номини олиб ташлаш керак эмиш. Нима, ленинградликларнинг бошқа муҳимроқ ишлари йўқми? Бунинг устига у шаҳар номини ўзгартиришга рози бўлмаганлигимизни айтганлигимиз учун биз, ўзбекистонликларни койиб, ўзлари Ленинободга эски Хўжанд номини қайтариб беришди-ку, дейди. Ўзбекистонда бир вақтлар яшаган Ленинград мэри республиканинг оддий географиясини ҳам билмас экан. Ваҳоланки у миллионлаб одамлар олдида сўзлаётган эди.

Яна бир гап. Мафкура соҳасидаги кишиларимиз ҳақида тўхталмоқчиман. Бизда байналмилаллик тўғрисида ҳақиқий публицистик мақолалар ва шеърларни кам учратасиз. Ғафур Ғуломни эсланг. Унинг «Мен яҳудийман» деган машҳур шеъри бор эди. Ҳозирги шоирлардан қайси бири унинг даражасига кўтарила олади. Байналмилаллик борасида қачон кўпроқ ишлаган эдик — илгарими, ҳозирми?

Таклиф киритмоқчиман: биз қўшни республикаларнинг меҳнат фахрийлари ўзаро ҳам, ёшлар билан ҳам тез-тез учрашиб туришимиз керак. Бундан жуда катта фойда бор.

●

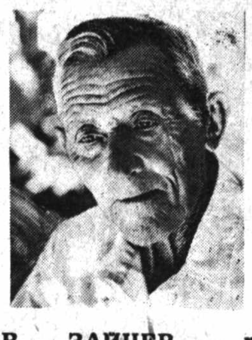

В. ЗАЙЦЕВ — район уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгаши раисининг ўринбосари:

— Ҳаётимда очликни ҳам, урушни ҳам, йўқликларни ҳам бошимдан кечирдим. Ҳозирги ёшлар улар ҳақида фақат кинофильмлар ва китоблар орқали биладилар. Ҳаётимизнинг бир неча ўн йили Чиноз билан, унинг аҳолиси, уларнинг ташвиш ва муаммолари билан боғланган. Бундай ташвиш ва муаммолар ҳар кимнинг бошида бор. Лекин барчани бир-бирига ёрдам бериш, нифоқчилик ва душманчиликка йўл қўймасликка интилишдек умумий ҳис-туйғу бирлаштиради. Бу ерда одамни келиб чиқишига қараб эмас, ердаги осон бўлмаган меҳнатга муносабатига қараб қадрлашга тўлиқ ўрганганлар. Бу биз катта авлод кишиларига айниқса хосдир. Биз эртага якка-ёлғиз ва ночор қолиш, миллий чегаралар билан ажратиб ташлаш, бир-биримизни қарама-қарши турган ҳолда кўриш учун жанг қилмагандик, дўстларимиз ва ўртоқларимизни бой бермагандик. Менимча, ҳозир бизнинг кўп миллатли иттифоқимизга ҳуружлар тобора авж олаётган пайтда биз фахрийларнинг овози салобатлироқ ва баралла янграши керак. Ўйлайманки, журналистлар бу масалада мени қўллаб-қувватлашади.

●

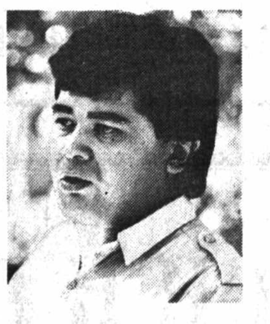

О. АКБАРОВ — Чиноз район комсомол комитетининг иккинчи котиби:

— Ёшларни совет ва чет эл халқларининг маънавий мероси билан ошно қилмай, ички маданиятни шакллантирмай туриб, байналмилал тарбияни олиб бориб бўлмайди. Ҳозир бу ишда, менимча, кўп қийинчиликлар пайдо бўлди. Чакана нархлар кўтарилиб кетганлиги оммабоп китоб нашрлари, ҳатто болалар китобларига ҳам таъсир қилди. Кино ва телеэкранларда аввалги идеаллар ва қадриятларга ёппасига қўл силтанмоқда, Ғарбнинг бачкана санъати ёйилиб бормоқда. Қишлоқда бу кўпинча ёшларни бузяпти, кексаларда эса ноxуш кайфият туғдирмоқда. Байналмилал мавзуда ёзилган асарлар ўзбек тилида жуда кам чиқмоқда. Ёзувчилар ва журналистлар янгидан пайдо бўлган «сиёсий етакчилар»нинг даъволарини ҳисобга олмай, балки одамларнинг маънавий эҳтиёжларини кўпроқ ҳисобга олиб ишлашлари керак.

●

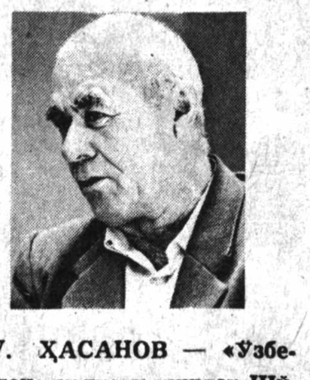

У. ҲАСАНОВ — «Ўзбекистон» колхози қишлоқ Шўроси раиси:

— Бизнинг хўжалигимизда 2 мингдан ортиқроқ хонадон бўлиб, 21 миллат вакиллари яшайдилар. Ҳар бир оиланинг ўз одат, анъана, маросимлари бор. Лекин бу урф-одат ва маросимлар бизни ажратиб қўяётгани йўқ, аксинча, ҳамма байрам ва маъракаларни худди ягона катта оиладагидек биргаликда ўтказамиз. Ижтимоий соҳада қанчадан-қанча ишларни ҳам биргаликда, ҳашар йўли билан бажариб келмоқдамиз. Қишлоқларни кўкаламзорлаштириш ва газлаштиришдан тортиб қабристонларни обод қилишгача, биргалашиб бажарамиз. Миллий белги бўйича бирон кишига ёки бирон масалада бошқача муносабатда бўлиш ҳеч кимнинг хаёлига келмайди. Яхши ниятли ва меҳнаткаш одамларга миллий даъволар ва душманчилик ётдир.

●

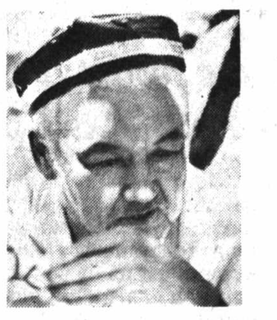

А. ҚОЛДИБОЕВ — уруш ва меҳнат фахрийлари район кенгаши раиси:

— «Правда Востока» Ўзбекистонда қозоқ тилида нашр қилинаётган «Достик туғи» рўзномаси муаммолари тўғрисидаги масалани жуда тўғри босиб чиқарди. Бу рўзноманинг районимизда қанчадан-қанча фаол ўқувчилари бор. Ахир чинозликларнинг бешдан бир қисми қозоқлардир. Умуман, менимча, қишлоқ аҳолисига тошкентлик журналистлар билан танишиш, уларнинг бизнинг бугунги мураккаб ҳаётимизга бўлган қараши қизиқарлидир. Илгари вақтда катта рўзномалар корхоналар, хўжаликлар, ҳатто бутун районлар билан яқин ижодий алоқада бўлардилар. Эҳтимол бу анъанани қайта тиклаш тўғри бўлар.

●

Э. ОЧИЛОВ — «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» жамоа хўжалиги партия ташкилотининг котиби:

— Ҳар қайси, ҳатто энг кичик этник гуруҳ ҳам маданият, одатлар, анъаналар борасида ҳар қандай «катта халқлар» даврасида ўзини тўлиқ кўрсата олган пайтдагина миллатлараро соҳадаги уйғунлик тўғрисида гапириш мумкин, деб ўйлайман. Мен, аввало, бизда ўз давлат — худудий тузилмасига эга бўлмаган корейслар, лўлилар, месхети турклари, қрим татарлари, немислар ва бошқаларнинг миллий ҳиссиётлари масалаларини назарда тутаман. Бундай халқлар мамлакатда 6 миллион кишини ташкил этади. Уларнинг ҳеч қайсиси ўзини бегона ҳис қилмаслиги керак. Бу ерда миллат айириш ва шовинизм жуда қимматга тушиши мумкин, биз бунга ишонч ҳосил қилдик. Коммунистлар, партия матбуоти бундай ҳолларга ғов қўйиши керак...

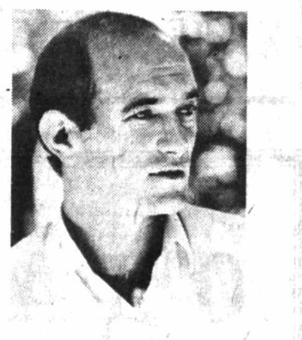

И. РАСУЛОВ — 6-қишлоқ ҳунар-техника билим юрти директори:

— Одамлар ҳақиқий ишдан — меҳнат қилиш ёки ўқишдан четлатилган жойда, дам олиш ва ҳордиқ чиқариш шароити бўлмаган жойда миллатлараро муносабатлар муаммолари вужудга келади. Билим юртида бунга биз биринчи даражали аҳамият бермоқдамиз. Дарслардан сўнг болалар картинг, бокс, теннис, футбол ва волейбол секцияларида шуғулланадилар. Йил давомида биргаликда ёшлик кечалари, учрашувлар, танловлар, қизиқарли кишилар билан учрашувлар ва бошқа тадбирларни ўтказамиз.

Ўқитувчиларнинг ўзаро муомаладаги шахсий намунаси, бир-бирига ёрдам қилиши ёшлар билан умумий тил топишда қўл келади. Бизда ўқитувчилар таркиби ҳам кўп миллатлидир. Масалан, менинг ўзим туркман, ўринбосарларим ўзбек ва қозоқ, илмий ишлар бўлими мудири эса корейс аёлдир.

Албатта, ишда ҳар хил нарса бўлиши мумкин. Баъзан бир-биримиздан ҳафа бўламиз. Лекин бунда миллатнинг қандай дахли бор. Аввало иш бўлиши керак!

●

Т. ДУРУМБЕТОВ — хўжалик ҳисобидаги «Оригинал» ёшлар марказининг раҳбари:

— Давраларда ичиб олган ёшларни кўрганингда, кўчалардаги пиёнисталарнинг безорилиги, муштлашишларини кўрганингда ҳафа бўлиб кетасан. Чунки айнан шундай одамлар катта жанжаллар ва фожиалар сабабчиси бўлишади. Бунақа нохуш ҳоллар кўпинча бекорчиликдан чиқади. Ичиб олиб ўзининг аламини кимдандир олишга ва шу билан норозилигини билдиришга интиладиганлар кўп.

Икки йил муқаддам район комсомол комитети Олмазор қўрғонида ёшларнинг дам олиш марказини ташкил этишга қарор қилди. Шўро хўжалигининг бўм-бўш ётган маданият уйи базасига жойлашдик, ёшлар кафесидан бинони ижарага олдик.

Ўз иш фаолиятимизни кенгайтириб бормоқдамиз. «Ором чархи» ашула-чолғу ансамблида қизиқарли ижодий жамоа вужудга келди. Ҳатто ўзимизнинг оммабоп ашулаларни ижро этувчи қўшиқчимизга эга бўлдик. У Баҳодир Тўраевдир.

Ниятларимиз кўп, лекин муаммоларимиз ҳам етарли. Молиявий жиҳатдан ёрдамга жуда муҳтожмиз, яхши мусиқа асбоблари ва жиҳозлари етишмайди, бизнинг имко-

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

● Чиноз районида 40 га яқин миллат вакили бўлган қарийб 103 минг киши истиқомат қилмоқда. Бир қатор хўжаликлар ва корхоналарда 13—18 миллат вакиллари ишлашади.

* * *

Айни чоғда район ички ишлар бўлими, район матлубот жамияти, умумий овқатланиш тармоғи ва бошқа айрим ташкилотлар таркиби деярли бир хилдир.

* * *

Партия ташкилотлари ҳузурида ташвиқот-тарғибот гуруҳлари тузилган. Улар дала шийпонларида ва хўжаликларнинг чорвачилик фермаларида, шунингдек аҳоли истиқомат жойларида ўз ишларини олиб бормоқдалар. Миллатлараро муносабатлар ва байналмилал тарбия соҳасидаги фаолиятни мувофиқлаштирувчи кенгаш ва халқ депутатлари район кенгаши ҳузурида иш олиб бораётган миллий масалалар бўйича доимий комиссия миш-мишлар ва уйдирмаларнинг олдини олиш юзасидан катта тушунтириш иши олиб бормоқда. Улар район партия комитетининг мафкура комиссияси билан биргаликда миллий озчиликни ташкил қилувчилар билан бошқа минтақалар, хусусан, Қозоғистон ва Челябинск вилоятининг маданий-маърифий ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорликни, маданий алоқаларни ривожлантиришга ёрдам бермоқдалар.

* * *

Райондаги 50 та мактабда таълим ўзбек, рус, қозоқ, тожик ва қрим татар тилларида олиб борилмоқда. Бироқ ўқувчилар баъзан рус тилидаги дарсликлар етишмаётганлигини ҳис этишади.

Районда ўзбек тилини ўрганиш тўгаракларн ташкил қилинган. Лекин давлат тилини тарғиб қилишда муаммолар мавжуд: ўзбек тилида маъруза қилувчи малакали лекторлар етишмайди, ўзбекча ёзадиган машинкалар билан ҳамма ерда ҳам тўлиқ таъмин этилмаган.

* * *

Умумхалқ байрамлари ҳам, миллий байрамлар ҳам ўтказиб турилади. Чунончи ўзбекларнинг Наврўз, қозоқларнинг Кўпкари, қрим татарларнинг Хидирлез ва бошқа байрамлари нишонланади. Улар одамлар ўртасидаги дўстликни мустаҳкамлашга ёрдам бермоқда.

* * *

Собир Раҳимов номли жамоа хўжалигининг Тожиковул қишлоғи бежиз шу ном билан аталмайди. Бу ерда 120 тожик хонадони бор. Лекин улар билан бошқа оилаларни ажратиш қийин. Уларнинг кўплари бир-бирлари билан чатишиб кетишган.

* * *

Павел Петрович Евтеев «Чиноз» наслчилик-шўро хўжалиги техникумида йигирма беш йилдан буён ўқитувчи бўлиб ишлаб келмоқда. У билан унинг кўпсонли ўқувчилари ўртасида миллатлараро, тилга оид муаммолар чиқмайди: Евтеев ўзбек тилини мукаммал билади ва ҳатто талабаларга бу тилни ўргатади.

* * *

Чинoздаги Абдуллаевлар хонадонига шу йил баҳорида меҳмонлар келди. Бу меҳмонлар Тверь тиббиёт олийгоҳида ўқиётган қизларининг курсдошлари эди. Улар ўн нафар йигит-қиз бўлиб, қардош республикалар вакилларигина эмас, Лотин Америкаси, Шри-Ланка, Фаластин мамлакатлари фуқаролари ҳам эди. Чинoздаги учрашувлар меҳмонларга манзур бўлди. Меҳмондўст Кумуш опа Абдуллаева уларни келгуси йил ҳам келишга таклиф этди.

Р. САФАРОВ — «Правда Востока» рўзномасининг бош муҳаррири:

— Иқтисод сиёсатдан устун туриши керак. Ҳаммамиз, касбимиз ва қайси миллатга мансублигимиздан қатъий назар ишлаб чиқаришни кучайтиришга, маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришга ёрдам қилишимиз, бозор муносабатларига ўтилишига кўмаклашишимиз керак. Бунда бозорга ўтиш узоқ муддатли сиёсат эканлигини, у анча кўп қўшимча қийинчиликлар билан боғлиқлигини, ижобий натижалар дарҳол бўлмаслигини назарда тутиш лозим. Бунинг устига тангликка қарши аниқ дастурлар йўқ. Ҳозирги раҳбарлардан ҳеч ким бугунги кунда нархларнинг янгидан ошмаслигига кафолат бермайди ҳам. Одамлар буни ҳис қилиб турибдилар ва ташвишда яшамоқдалар.

Мана шу ҳолатнинг ўзи одамлар ўртасида зиддиятлар келтириб чиқаради, аҳоли кўпчилик қисмининг ночор турмушида «айбдорларни» излашга олиб келади. Бунга қалтис вазиятдан, фойдаланиб қолмоқчи бўлган кучлар борлиги, жамият сиёсий маданияти пастлиги, ночор маънавий ҳолатга тушиб қолинганлиги, жиноятчиликнинг бениҳоя ўсиб кетганлигини қўшадиган бўлсак партия ходимлари учун ҳам, хўжалик ходимлари учун ҳам, ижодий зиёлилар учун ҳам вазиятни жиддий равишда баҳолаш ва умумий келишув ва барқарорлик ҳамда тинчликка эришиш чораларини кўриш талаб қилинади. Одамларнинг ақлий заковатини сиёсий ўйинларга сарфлашга барҳам берилиши керак.

Бизнинг биргаликдаги ишимизда ҳамма жиҳатларни ҳисобга олиш, бизда шахсий ва ҳатто сиёсий сабаблар асосида келишмовчиликлар бўлиши мумкинлигидан келиб чиқиш лозим. Мамлакатда миллатлараро муносабатлар ҳам кескинлашганлиги ҳеч кимга сир эмас.

Бугунги давра суҳбатида миллати, ёши ва касби-кори турлича бўлган кишилар бир нарса ҳақида — одамларнинг байналмилал дўстлигини мустаҳкамлаш тўғрисида манфаатдорлик билан гапирганлиги кишини хурсанд қилди. «Правда Востока» таҳририяти давра суҳбатида сўзга чиққанларнинг фикрларини қўллаб-қувватлайди, жамиятни жипслаштириш йўлини бундан буён ҳам олиб боради, сўзда эмас, балки амалда аҳоли фароғати учун қайғураётган меҳнат кишиларини улуғлаб боради.

МУЛОҚОТ ДОИМИЙ

Бу ерга коммунистлар, ҳамфикр кишилар йиғилди. Лекин биз энди воқеаларга, муаммоларни ҳал этиш йўлларига бошқача нуқтаи назарлар ҳам бўлиши мумкинлиги билан ҳисоблашишимиз керак. Бизга маъқул бўлмаган фикрларни қатъий рад этиш — ажралишга олиб келувчи узоқни кўра билмайдиган, калтабин сиёсатдир. Мулоқот қилиш, бир-бирини тушуниш йўлларини ва ўзаро мақбул қарорларни излаш керак. Халқ партияга ишонади, унинг бунёдкорлик фаолиятига умид боғлайди. Шунинг учун коммунистлар барча демократик жараёнларнинг бошида боришлари лозим.

Иттифоқ, Иттифоқ шартномаси қандай бўлиши керак, давлатни қандай сақлаб қолиш лозим деган масалаларда ҳам келишув йўлини топиш лозим. Маъмурий-буйруқбозлик, унитар, айрим радикаллар сўзи билан айтадиган бўлсак, империя давлати керак эмас. Федерация принциплари, республикалар мустақиллиги амал қиладиган давлат қоғоздагина эмас, муҳими — ҳаётда бўлсин.

ниятларимиз эса чегаралангандир. Район маданият бўлими ҳозирча ваъдалардан нарига ўтмаяпти. Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси ва комсомол матбуотидан ҳам ёрдам кутяпмиз. Лоақал бизнинг ёш талантларимиз ижодини тарғиб қилишса эди.

Ҳ. ШЕРОВА — «Ленин байроғи» район рўзномаси муҳаррири:

— Илгарилари байналмилал мавзу матбуотда дабдаба учун, хўжакўрсинга ёритиларди. Бу борадаги муаммолар четлаб ўтилиб, ҳамма жойдаги қардошлик ва гуллаб-яшнаётганлик тўғрисида ёзиларди. Энди бўлса — бошқа қирғоққа ўтиб олинди: «демократик» матбуот миллий устунлик ва алоҳидалик кайфиятини очиқдан-очиқ кучайтирмоқда. Ваҳоланки, воқеалар ва фактларга, айниқса, мана шу нозик соҳадаги ҳодиса ва мисолларга журналист нигоҳи билан холис, босиқлик билан баҳо бериш кўп нарсани белгилайди, кўп миллатли ўқувчилар кайфиятига таъсир қилади.

Таҳририятимиз аҳолининг турли гуруҳлари манфаатлари ва анъаналарини тўлиқроқ ҳисобга олишга интилмоқда. Ўқувчилар билан жойларга бориб тез-тез учрашиб турибмиз, биргаликда рўзнома сонларини чиқармоқдамиз. Айниқса, Чимкент вилоятининг Жетисой районида чиқадиган шу номдаги рўзнома билан алоқаларимиз мустаҳкамланди. Бу районимизда яшовчи қозоқ аҳолига манзур бўлмоқда. Бугунги давра суҳбатида айтилган таклифлар ҳам бизнинг мана шу мавзуга бўлган ёндашувимизни янгилашга ёрдам беради. Агар «Правда Востока», «Ленин байроғи» рўзномалари ўзаро ижодий ҳамкорликни йўлга қўйганларида яхши бўларди.

бирга партияда миллий адоват қўзғатувчи кишиларга нисбатан бепарволик бўлмаслиги керак. Бу КПСС аъзосига хос иш эмас. Бошқа халқларга нисбатан туҳмат қилиш — умуман ўз миллати қадрини оширишни билдирмайди.

Партия матбуоти миллий масалада ҳамма вақт ҳам ҳужумкор мавқени эгаллаб келаётгани йўқ. Кўпинча журналистлар одамлар билан жонли алоқа қилмайдилар, шахсий таассуротлари етарли бўлмайди. «Правда Востока» билан бугунги учрашувимиз вилоят ва республика рўзномалари билан доимий мулоқотни йўлга қўйишимизга ёрдам беради. Бунга шубҳа йўқ.

Т. ЖОНУЗОҚОВА — 26-ўрта мактабнинг тарбиявий ишлар бўйича директор муовини:

— Ҳозир журналистлар байналмилал дўстлик клублари тажрибаси тўғрисида негадир камроқ ёзадиган бўлиб қолдилар. Ваҳоланки, илгарилари қилинган ишларнинг ҳаммасини расмиятчилик ва қоғозбозлик деб баҳолаш нотўғри бўлур эди. Бизнинг мактабимизда байналмилал дўстлик клуби аъзоларига ҳамма ёрдам бермоқда. Шунинг учун ҳам бу клуб раҳбари Раъно Ғофуровна Аҳмедова кўп нарсаларни айтиб бериши мумкин. Яқинда бизнинг ўқувчиларимиз Челябинскдаги Бутуниттифоқ дўстлик фестивалида қатнашдилар, россиялик болаларни меҳмонга чақирдилар. Бизнинг жамоамизда бошқа мамлакатларнинг мактаб ўқувчилари билан алоқалар йўлга қўйилган.

«Правда Востока» мухбирларининг районимизда тез-тез бўлиб туришларини истайман. Эҳтимол уларнинг қатнашуви қишлоқ ўқитувчилари муаммоларини ҳал этишга ёрдам берар. Бизда дарсликлар етишмайди, мактаб ўқувчиларини тўлақонли овқатлантиришни ташкил этишда қийинчиликлар мавжуд...

Т. ОЛЛОБЕРГАНОВА — Чиноз район партия комитетининг котиби:

— Ҳозир коммунистлар миллий тикланиш масалаларида консерватив кучдир, деб ўйловчилар кўпайиб қолди. Лекин бизнинг районда олиб бораётган ишларимиз бунинг аксини исботлаб турибди. Қаерда бошланғич ташкилотлар кўп миллатли жамоанинг маънавий-руҳий кайфиятидаги ҳар қандай ўзгаришларга сезгирлик билан эътибор қилсалар одамлар ўртасидаги муносабатлар нормал бўлиб қолаверади. Агар бунинг аксича байналмилал тарбия ўз ҳолига ташлаб қўйилса, партия ташкилоти бу масалада принципиаллигини шубҳасиз йўқотади, сафсатабозлар ва экстремистларга ён бериб қўяди.

Шубҳасиз, миллий туйғулар нозик ва тез таъсир қилувчандир. Шу билан

Л. УЛЬЧЕНКО — район шифохонаси бош шифокорининг ўринбосари:

— Кўп миллатли минтақаларда одамлар ўртасида бартараф этиб бўлмайдиган тўсиқлар борлигига ҳеч қачон ишонмайман. Бу мамлакатимиз халқларини уриштириб қўймоқчи, иттифоқни майда миллий қисмларга бўлиб ташламоқчи бўлган одамларнинг уйдирмасидир.

Мен қишлоқ шифокориман, ҳар куни ўнлаб ҳамқишлоқларим билан муомалада бўламан. Улар ёрдам сўраб менга мурожаат қилишади. Кўпларини жуда яхши биламан, чинозликларнинг кўпчилиги ҳам мени билишади. Миллатим украин, лекин маҳаллада ўсганман. Ўзбек тилини она тили деб ҳисоблайман. Шунинг учун ҳам ҳамқишлоқларим ҳурмат қилишади. Эрим ўзбек. У билан русча ҳам гаплашамиз, бир-биримиз билан ҳеч қачон сан-манга бормаймиз. Ҳамманинг шундай яшашини истардим.

БЎЛИШИ КЕРАК

Ҳамма учун, қайси миллатга мансублиги, партиявийлиги, диний эътиқодидан қатъий назар умуминсоний қадриятлар ва Қонун ҳар бир фуқаро учун энг олий мезон, энг олий ҳакам бўлиб қолсин.

Бугунги суҳбат қизиқарли бўлди. Сўзга чиққан ҳар бир киши ўзининг шахсий мавқеи тўғрисида, барқарорлик ва тотувликни мустаҳкамлашга қўшаётган ўзининг ҳиссаси тўғрисида, халқ хўжалиги муаммолари ва маданий ҳаёт масалаларини ҳал этишда Ўзбекистон Компартиясининг роли тўғрисида гапирдики, бу жуда муҳимдир. Бундай учрашувлар доимий бўлиб қолиши керак.

Бу ерда давлат ва жамоат ташкилотлари шаънига айтилган таклиф ва мулоҳазаларга келсак, рўзнома таҳририяти уларни эгаларига етказади ва ўйлаймизки, бу мулоҳаза ва таклифлар юзасидан чоралар кўрилади.

«Правда Востока» муҳаррири, шунингдек, йиғилганларга таҳририятнинг бош йўли тўғрисида, рўзноманинг бўлажак 75 йиллиги муносабати билан ташкилий ва ижодий режалари тўғрисида сўзлаб берди.

(«ПРАВДА ВОСТОКА» рўзномасининг шу йил 9 июль сонидан).

● *Даромад, таннарх, харажат... экология*

ИККИ ЎТ ОРАСИДА

Йўл ўйлари, деҳқон меҳнати ҳақидаги мушоҳадалар Пискент районидаги Калинин номли колхозга борганимда мени бироз тарк этгандек бўлди. Хўжаликнинг ўтган йилги натижалари, бу йилги режалари ҳақида партия ташкилоти котиби Муҳиддин Ҳайдаров ва агроном Эркин Чинибоев билан суҳбат қурдик.

— Жами экин майдонимиз 1455 гектар. Шундан 1436 гектари ҳайдаладиган ердир. Асосий экинимиз пахта. 1990 йилда ҳар гектар ердан 30,8 центнердан ҳосил олдик,— тушунтира бошлади хўжалик агрономи Эркин Чинибоев.— Бу йил 788 гектар майдонга чигит қадаганмиз. 100 гектарда буғдой, 208 гектарда арпа парвариш қилдик. Ҳозирги кунда ғалла ҳосили йиғиштириб олинмоқда. Турсунбой Парпиев, Турдиали Жўраев каби комбайнчиларимиз ғайрат-шижоат билан меҳнат қилишмоқда. Шу ўринда мақтаниш бўлса ҳам бир нарсани айтиб ўтишим керак. Жумҳуриятимиз Президентининг фармонига мувофиқ ҳар бир кишига 100 килограммдан буғдой бериш кўзда тутилган бўлса, биз бу кўрсаткични 500 килограммга етказмоқчимиз. Имкониятимизнинг етарлилиги шундай қарорга келишимизга асос бўлди. Сабзавотчиликни ривожлантиришга, полиз экинларини кўпайтиришга ҳам эътиборни қаратяпмиз. Картошка, сабзи, пиёз, помидор, тарвуз, карам каби озиқ-овқат маҳсулотларини оилавий ижара пудрати аъзолари етиштиришмоқда. Ишнинг кўзини билувчи деҳқонлар билан шартнома асосида иш юритаётганлигимиз хўжаликка ҳам, ижарачига ҳам моддий фойда келтирмоқда. Муҳими, олтинга тенг ернинг умри бекорга ўтмаяпти. Чорва моллари учун 146 гектар майдонда бедазор мавжуд. Учинчи ўримини тугалладик. Силос учун 40 гектар, макка дони учун 60 гектар ер ажратганмиз.

— Икки томонлама қийинчиликни бошдан кечиряпмиз. Қийинчилик бўлганда ҳам хўжаликни хонавайрон қиладиган, одамлар меҳнатини кўкка совуриб, соғлиғини қуртдай кемириб, наслига путур етказадиган танг аҳволга тушиб қолганмиз. Биринчиси: кўпга келган «тўй» — янги солиқ сиёсатидир. Уруғ, техника турлари, эҳтиёт қисмларнинг нархи ошганлиги, муболаға қилиб бўлса ҳам айтиш керак, етти ёшдан етмиш ёшгача маълум бўлиб қолди. Бозорга ўтилиши муносабати билан йил бошида белгиланган нархлар кўтарилса кўтариляптики, сира тушмаяпти (ҳозирги шароитда табиий ҳол деб қараш керак, албатта). Ғалла асосий экинларимиздан бири. Шунга кўра, эҳтиёжимиз учун доим арпа, буғдой ўрадиган, янчадиган комбайн зарур. Нархи эса осмонга ўрлаб кетди. Дон янчадиган «Енисей» комбайни 17 минг сўмдан 40,5 минг сўмга, ҳашак ўрувчи КПИ-2,4 агрегати 4 минг 200 сўмдан 16 минг 520 сўмга, пахта териш машинаси 15 минг 794 сўмдан 25 минг сўмга кўтарилди «холос». 1990 йилда жами 85 минг сўмлик техника турлари сотиб олинган эди. 1991 йилнинг бошидаёқ харид қилинган эҳтиёт қисмлар, кичикроқ турдаги техника учун 68 минг сўм сарфланди. Хўжалигимиз ўтган йили давлатга жами 120 минг 200 сўм миқдорида солиқ тўлаган эди. Бу кўрсаткич 1991 йилда 37 фоизли солиқ, бир неча ўнлаб хилдаги даромад солиғи, социал-таъминот тўловлари, ижтимоий-таъминот фонди, меҳнат ресурслари, транспорт воситалари, йўл, газ учун тўланадиган тўловларнинг ошганлиги муносабати билан беш-олти баробар ошади. 1990 йилда хўжалигимизга 784 минг сўм соф фойда қолган бўлса, жорий йилдан кўп жойда кузатилганидек қарз билан чиқишимиз кутилмоқда.

Шу давргача даромаднинг асосий манбаи ҳисобланган пахтадан фойда олиш ҳам амримаҳолга айланиб бормоқда. Бир центнер пахтанинг таннархи ўтган йилда 59 сўм 23 тийинни ташкил этган бўлса, бу йил пахта уруғи, минерал ўғитларнинг, ғўзага ишлов беришда сарф бўладиган ёқилғи, эҳтиёт қисмлар нархининг қимматлашуви туфайли таннарх бир неча баробар ошади. Шунинг ўзиёқ колхозларнинг ихтиёрсиз равишда тобора боши берк кўчага кириб бораётганлигини кўрсатади. Янги солиқлар менга кўзга кўринмас афсонавий аждаҳони эслатади. Колхозчи-деҳқон эрта баҳордан кетмонини елкасига ташлаб то кеч кузгача тиним нималигини билмайди. Ҳосил тўплайди. Йиғиладиган фойда тийинлаб, сўмлаб келади. Кўзга кўринмас «аждаҳо» эса барчасини икки ямлаб бир ютади — қўяди.

Иккинчи муаммо: Олмалиқ шаҳрида жойлашган кон-металлургия комбинати билан чамбарчас боғлиқ. Иттифоқ вазирликларига бўйсунувчи ушбу корхоналарнинг зарарли чиқити фақатгина Калинин номли колхоздаги Еттибой, Машак, Жарқишлоқ, Фузулий, Янгиобод қишлоғи одамларини заҳарлаётгани йўқ. Кон-металлургия комбинатининг бир неча ўнлаб йиллар давомида дамбага йиғилган заҳарли оқаваларининг ер остига кўплаб миқдорда сингиши, ерости сувларига қўшилиши, қуйида жойлашган қишлоқларнинг тупроғи юзасига тобора сизиб чиқаётганлиги натижасида Пискент районининг «Гулистон», Ленин номли, «ЎзССР 50 йиллиги», Навоий номли жамоа хўжалиги ҳудудида яшовчилар ҳам азият чекишмоқда. Бир сўз билан айтганда Олмалиқдаги саноат корхоналарининг ҳавога тарқатаётган оғуси, ҳовузларга йиғилаётган, йилдан-йилга каттароқ майдонларни эгаллаб бораётган суюқ заҳарли чиқитларидан ҳимояланиш ва қутулиш пискентликларнинг муаммосига айланиб қолган.

— Э, нимасини айтайлик сизга. Бир неча йилдан бери бормаган жойимиз, қоқмаган эшигимиз қолмади ҳисоб. Фойдаси бўлмаяпти,— дардини тўкиб солди М. Ҳайдаров.— Вақти-вақти билан қўйиб юбориладиган заҳарли тутунлар экинларимизни қовжиратиб қўймоқда. Акт тузамиз. Корхона раҳбарларини чақирамиз. Келишмаса ўзимиз борамиз. Хоҳлашса қабулга киритишади, хоҳлашмаса йўқ. Биз билан заррача бўлсин ҳисоблашишмайди. Агар озгина инсоф кўзи билан қарашганда эди, атроф-муҳит ифлосланишидан зарар кўраётганларга корхона ишчиларига кўрсатилаётгани сингари имтиёз беришарди. Ахир экологик шароитнинг ёмонлигидан олмалиқликлар билан баб-баравар азият чекаётган районлардагиларнинг моддий таъминоти бир хилда эмас.

— Заҳарли газларни қачон қўйиб юбориш кераклигини билишади. Масалан, байрамларда, колхозчилар далага чиқмайдиган кунлари шундай қилишади. Охиргисини шу йил 22 июнь, ҳайит куни қўйиб юборишди. Ҳидидан бошлар тарс ёрилиб кетай деди. Яхшиси, юринг, ғўзаларга қандай зарар етказганлигини ўз кўзингиз билан кўрасиз,— шундай дея агроном Эркин ака йўл бошлади. Кузовли машинага чиқиб, дала томон кетдик. Колхоз далалари комбинатнинг мўрилари, трубалари билан ёнма-ён жойлашган. Қазилмани қайта ишлаш натижасида уюлаётган чиқиндилар тобора кўпайиб, кенгайиб, экин экиладиган ерлар устига бостириб келаётгандек. Машина тўхтаганда эшикни очмасданоқ барглари қизғиш-сариқ рангда қовжираган ғўзаларни кўриш мумкин эди.

— Бу ҳали ҳолва,— деди куюнчаклик билан эгат оралаган агроном.— Нишоналаригача қуриб тўкилиб кетади. Шунда ҳам тан олишмайди. Тан олишганда эди тузган актларимиз бўйича товон тўлашарди. Ўзларининг экологик комиссияси бор. Кўришади. Текширишади. Ғўзаларнинг қовжирашида бизнинг айбимиз йўқ, деб хулоса чиқариб кетаверишади. Биз ғўзаларимиз қуриб қоляпти-ку деб қараб турмаймиз. Дори соламиз, суғорамиз, ишлов берамиз. Қанча ортиқча сарф-харажат бўлади. Охирги тутун қўйиб юборишда 50 гектар майдондаги ғўза заҳарланди. Орадан бир-икки ой ўтиб экин энди жонланганда яна қўйиб юборишади. Йил ўн икки ой аҳвол шу.

Йўлда давом этдик. Машинамиз бироз юқорилаб, сўнг комбинатнинг чиқиндилари ташиладиган тўртта баҳайбат қувур йўналиши бўйлаб кетди. Бу қувурлар чиқиндини янги дамба — ҳовузга ташир экан.

— Чап томондаги тепаликнинг оқариб ётишига эътибор беринг,— деди ҳамроҳим.— Нариги томонида эски дамба бор. Ҳаво исиганда қуриб тўзийди. Шамол қишлоқ томонга эсганда одамлар устига заҳарли қурум ёғади.

Тушунтиришларича янги дамба «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг юқори қисмида жойлашган экан. Демак, қувурлардаги чиқинди анчагина масофани босиб ўтиши керак. Лекин қувурлар тез-тез ёрилиб турар экан. Таъмирловчилар етиб келиб тузатгунча кучли босим билан оқувчи заҳарли моддаларга тўйинган суюқлик қуйига — қишлоқдаги томорқаларга бостириб киради.

— Бу заҳар-заққумдан қутулолмай бошимиз гаранг, ука,— Ҳаққберди қишлоғида яшовчи, 5-бригада сувчиси Абдуҳамид ака Абдуқодиров гапини шундай бошлади.— Олтита фарзандим бор. Болаларнинг ризқини ўйлаб, не-не умидлар билан томорқага экин экамиз. Парвариш қиламиз. Қувур ёрилса, қора қуйқум бир кунда ҳаммаёқни босади-қўяди. Меҳнатимиз чиппакка чиқади. Ҳавони ҳам, еримизни ҳам оғу заҳарлаб турибди. Тўғриси, бизга ёрдам бера оладиган одам борлигига ишонмай ҳам қўйдик.

Юқорида номлари қайд этилган қишлоқларнинг ҳавоси таркибида аммиак миқдори нормадагидан икки баробар, фторли водород 1,8 баробар, олтингугурт икки оксиди 1,4 баробар кўпдир. Заҳарли моддалар ичимлик сув таркибида ҳам бор. Сўзни мухтасар қилиб шуни айтиш кераккки, аҳвол тобора оғирлашиб бормоқда. Олмалиқнинг саноат корхоналари бетиним ишламоқда. Мўрилар заҳар пуркаб ётибди. Дамба-ҳовузлар ой сайин тўлиб, тупроқни, сувни, ҳавони тобора кўпроқ заҳарламоқда. Оғунинг асл «қаймоғи» табиатнинг гули бўлмиш инсоннинг вужудида тўпланмоқда. Қайси бир пискентлик билан гаплашманг, атроф-муҳит ислофланаётганлиги туфайли халқ орасида норозилик кучайиб бораётганлигини сезасиз. Бу нарса кон-металлургия комбинати раҳбарларини ҳушёр торттириши керак. Халқ норозилиги нималарга олиб келиши мумкинлигидан мантиқан хулоса чиқариш зарур. Шу туфайли азоб чекаётган, ҳам маънавий, ҳам иқтисодий эзилаётган халқ билан ҳисоблашиш, келтирилаётган зарарни қоплаш учун мунтазам товон тўлаш ҳақида жиддий ўйлаб кўриш ва уни амалга ошириш кон-металлургия комбинати раҳбариятининг қарзи, ҳам фарзидир.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Ипак пахта етиштирилади

Маълумки, вилоятимиз далаларида фақат оқ толали пахта етиштирилади. Агар ингичка толали пахта етиштириш йўлга қўйилса, қандай бўларкин? Об-ҳаво ва ер-тупроқ шароитига тўғри келармикин?!

Пискент районидаги Охунбобоев номли жамоа хўжалиги пахтакорлари бу ишга биринчи бўлиб қўл урдилар. Экиш мавсуми бошлангач, деҳқонлар синов-тажриба тариқасида 20 гектар майдонга С—90-37 ингичка навли пахта экишди. Бунинг ташаббускорлари шу хўжаликни узоқ йиллардан буён бошқариб келаётган тажрибали мутахассис, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган пахтакор, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Муносиб Авазов ва бош агроном Турғунали Ҳайдаровлар бўлдилар.

Мутахассислар бу нав ғўза парваришини алоҳида назорат остига олганлар. Айни кунларда экиннинг ривожи яхши, дейишяпти улар. Ғўза қатор ораларига агротехника қоидалари асосида ишлов берилмоқда. Ҳозир барча майдонларда ингичка толали ғўзалар қийғос гулга кирди. Хўжалик пахтакорлари ипак пахтадан гектарига ўртача 20 центнердан ҳосил олишни режалаштирганлар.

Қани кўрайлик-чи, ингичка толадан мўл ҳосил олинса, балки, кейинги йилларда кўпроқ майдонга экилар! Яхши ният ёрти мол, дейишади-ку.

Х. ШАФОАТОВ.

САВДО КЎРГАЗМАСИ

Пойтахтимиздаги Горький номли истироҳат боғида чет эллик ёшлар билан мароқли учрашув ўтказилди. Шу кунларда бу оромгоҳда 13—14 июлда уюштириладиган кооператив ташкилотлар савдо кўргазмасига ҳозирлик кўрилмоқда. Кўргазмада ким ошди савдосидан тушган маблағ меҳр-шафқат мақсадларига сарфланади.

Бу истироҳат масканини айниқса болалар севиб қолишган. Ҳафтанинг ҳар чоршанба ва жума кунлари пионерлар ва ўқувчилар, боғча тарбияланувчилари учун «Ажойиботлар майдонида» деб номланган ўйин ташкил этилади. Унга келган томошабинлар асло зерикмайдилар. Уларни боғда тузилган «Наврўз» дастаси иштирокчилари куй ва қўшиқлари билан хушнуд этиб турадилар.

Д. ИЗАТИЛЛАЕВА.

АЧЧИҒУ... ҲАҚИҚАТ

МАЗКУР мақолани ёзиш фикри мени кўпдан бери қийнаб келади. Мақолада тилга олинадиган масалалар нафақат ўзбекларни, балки Чирчиқ шаҳрида истиқомат қиладиган барча миллат вакилларини ҳам ташвишга солади, баҳсга чорлайди, деб ўйлайман.

Мен ҳам шу шаҳарда яшайман, талабаман. Шаҳримизда маданий хизматнинг қониқарсизлиги кишини ранжитади. Чунки кўпчилигимиз шахсий ишлар-у уй юмушлари билан бўлиб, ўз шаҳримиз тўғрисида кам ўйлаймиз. Камчиликларни кўриб туриб, кўрмасликка оламиз. Тўғри, шаҳарда маданият муассасалари анчагина. Лекин уларнинг фаолияти аҳолининг ўсиб бораётган маданий эҳтиёжини қондирмаяпти.

Марказга жойлашган кинотеатрларда, ҳашаматли маданият саройларида видеосалонларгина ишлаб турибди. Маданият уйлари-чи? Уларнинг мудирлари амалий тадбирлар ўрнига қуруқ ҳисобот бериш билан чекланишади. Бирон-бир спектакль, концерт ва адабий кеча, томоша кўриш учун Тошкентга бориб турамиз. Аммо ҳамманинг ҳам пойтахтга қатнашга имкони йўқ. Кечқурун ишдан чарчаб келган ишчи ёки талаба автобусма-автобус сарсон-саргардон бўлиб Тошкентга борадими? Йўқ, ўзини видеосалонга уради. Улар эса талаб даражасида ишламайди. Натижада бекорчиликдан безорилик чиқади. Шаҳримизда ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг кўпайиб кетишига ҳам шу сабаб бўлмоқда., Афсуски, шаҳар раҳбарлари бунга етарли эътибор беришмаяпти.

Шаҳримизга таниқли санъаткорлар, театрлар гастролларга келишади. Мазкур томошаларга олдиндан пухта тайёргарлик кўрилмайди. Шаҳар рўзномасида эълон босилмайди. Шунинг оқибатида кўп томошабин келмайди. Кейин мутасадди раҳбарлар мактаб ва ишхоналардан мажбурлаб томошабин йиғиш пайига тушадилар. Шаҳримиз маданият саройлари тўгаракларининг йиллик ҳисобот томошалари ҳам шундай совуққонлик билан кутиб олинади. Йил бўйи кимё заводи ва фабрикаларнинг заҳарли аччиқ тутуни қоплаган шаҳар фақат баъзи бир байрамлардагина ҳақиқий шаҳар қиёфасига қайтгандай бўлади.

МУШТАРИЙ МУАММО КЎТАРАДИ

Тошкент тарафидан шаҳримизга кираверишда катта-катта ҳарфлар билан **«Чирчиқ шаҳар меҳнаткашлари намунали шаҳар фахрий номи учун курашадилар»** ёки бўлмаса шаҳар марказида: **«Чирчиқликлар! Шаҳримизни намунали ва илғор саноат шаҳрига айлантиришда ҳормай-толмай меҳнат қилайлик»** каби баландпарвоз шиорлар илиб қўйилган. Неча ўн йилликлар гувоҳ: шиорлар билан турмуш ўзгариб қолмади-ку!

Салкам олти йилдан бери жумҳуриятимизда ва иттифоқимизда ошкоралик, қайта қуриш шамоли эсиб юрса-ю, чирчиқликлар кимёвий корхоналарнинг заҳарли тутунини ютиб ўтираверсалар?! Ўзимизни ҳурмат қилмасак, ёш авлодни ўйлайлик, эртага уларга нима деймиз? Қайси юз билан уларнинг кимёвий тутун заҳридан синиққан юзига қараймиз? Уларнинг онги, билим доираси, идроки, ҳақ-ҳуқуқига зарар етказишдан энди ўзимизни тийайлик. Мен жуда кўп ёш истеъдодларни биламан. Улар турли соҳаларда ўқишади. Уларни бир жойга тўплаб, фаолиятлари учун имкониятлар яратилса яхши бўларди.

Шаҳар ичидаги автобусларда ҳам тиқилинч, ур-теп, баъзида бир соатлаб транспорт кутишга тўғри келади. Кўчалар ифлос, истироҳат боғларига-ю киришга юрак ҳовучлайсиз. Кўчаларга ахлат ташлашса ҳам ҳеч ким нима қилаяпсан, демайди.

Танқид қилиш осон, лекин мен ўз таклифларим билан ўртоқлашмоқчиман. Шаҳар кўчалари, хиёбонларини назорат қилиб, тозалаб туриш учун ўша ерни корхона ёки ўқув юртларига оталиққа берилса. Балки булар қоғозда бордир, лекин амалда эса — эски ҳаммом, эски тос. Шаҳримизда жуда бой корхоналар жойлашган, шуларнинг ҳар бири йилига ўз имкониятидан келиб чиқиб шаҳар ободонлиги учун маълум миқдорда молиявий маблағ ажратса. Маданият саройларидаги тўгарак раҳбарлари шартнома бўйича ишга олинса, уч ойда бир марта (камида) турли хил томошалар кўрсатилса ва истеъдодли ёшларнинг санъатлари тарғиб қилинса маданий ҳаёт бироз жонланарди.

Юқоридаги таклифларга мутасаддилар қандай жавоб айтишар экан?

Комил ТУРСУНБОЕВ,
«Чирчиқ тонги» рўзномасининг ходими.

ТЕХНИКУМ ЎРНИДА ОЛИЙ БИЛИМГОҲ

Тошкентдаги ҳисоблаш кредит техникуми ташкил топганига бу йил 60 йил тўлди. Ана шу давр мобайнида мазкур илм даргоҳини 20 мингдан зиёд ўрта мутахассислар битириб чиқди. Айни пайтда улар жумҳуриятимизнинг турли молия ташкилотлари, кирим ва чиқим кассаларида ишлаб келмоқдалар.

Бу йил ҳам 420 нафар ўғил-қиз техникумни тамомлаб, турли вилоятларга йўлланма олишди.

Бу йилги ўқув мавсумида техникум биносида янги молия институти ишга туширилди. Бозор иқтисодиётига ўтиш, чет мамлакатлар билан алоқаларнинг ривожланиб бораётгани янги илм масканида билимдон, ишбилармон ёшларни тайёрлашга мўлжалланган.

С. СУЛТОНОВ.

40 ЙИЛДАН КЕЙИНГИ УЧРАШУВ

ПОЙТАХТИМИЗНИНГ Собир Раҳимов районидаги Маннон Уйғур номли 22-ўрта мактабда бўлиб ўтган бу тантана унинг иштирокчилари ёдида узоқ вақт муҳрланиб қолади. Ўқув даргоҳини бундан қирқ йил аввал тугатган собиқ талабалар учрашдилар. Ўша вақтлардаги хотираларнинг ўзи бир тарих. Битта дарсликни бутун синф қўлма-қўл қилиб ўқиши, эрталабки сменада ака кийган калишни, тушдан сўнг ука кийиб мактабга келиши, бир бурда нонни биргаликда баҳам кўрилиши билан боғлиқ, шунингдек тақдирнинг кейинги ёруғ кунларига оид воқеалар мароқ билан эсланди.

Сочларига оқ қиров қўнган бу кишилар бир-бирларининг ҳаётлари, иш фаолиятлари билан ҳам танишдилар. Улардан кўплари олий маълумотли бўлдилар. Фан докторлари, номзодлар бўлиб етишдилар. Ишлаб чиқариш жамоаларига раҳбарлик қилаётганлар ҳам анчагина.

СУРАТЛАРДА: учрашувдан лавҳалар.

Суратқаш **Р. НУРИДДИНОВ.** (ЎзТАГ).

● 1991 — Алишер Навоий йили

ШОИР НОМИДАГИ МАҲАЛЛАДА

**«Ҳурматли маҳалладошлар! Ҳовли ва кўчаларимизнинг ободонлигини унутмайлик.
Маҳалла қўмитаси».**

Ленин шоҳкўчаси бўйлаб Тошкент шаҳридан келаверишда чап томонга улуғ ҳазрат Навоий (собиқ Киров) номи билан аталган кўчага бурилишда муюлишдаги деворга осиб қўйилган тахтадаги йирик ҳарфларда ёзилган юқоридаги сўзлар ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди.

Улуғ мутафаккир ва шоир Алишер Навоий номи билан юритилувчи, икки томони олма, олча, ўрик ва бошқа мевали дарахтлар билан қуршалган чиннидек тоза кўча бўйлаб борар эканман, тахта-лавҳадаги сўзлар ҳақида ўйлардим. Худди шу ерда, Тошкент районидаги мазкур маҳаллага элтувчи кўчага бурилишдаги икки устуннинг юқори қисми-пештоқига эса «Алишер Навоий номли маҳалла» деб ёзиб қўйилгани, араб алифбосида ҳам «Алишер Навоий» деб битилгани нур устига аъло нур бўлган. Ёзув устига эса шоирнинг кўркам сурати қўйилган.

— Эркин ака, сиз етакчилик қилаётган маҳалла ва кўчага Навоий номи қачон берилди? — сўрадик маҳалла қўмитаси раиси Эркин Ғуломовдан.

— Ўтган йили эрта кўкламда маҳалламиз аҳли йиғилишларидан бирида мен жамоага қарата ўзбек классик адабиётининг ёрқин намояндаларидан Зебуннисо ва Нодира номидаги кўчалар бор, марказий кўчамизни эса улуғ бобокалонимиз Алишер Навоий номи билан атасак, нима дейсизлар? — деб таклиф киритгандим, — дейди Эркин ака. —Таклифим йиғилганларга маъқул бўлди. Шу тариқа Киров кўчаси ва маҳаллани ҳам Алишер Навоий номи билан аташга қарор қилдик.

Маҳалланинг бежирим клубига кираверишда, чап томонда алоҳида токчалардан иборат каттагина жавон бор. Қизиқиш билан разм соламиз. Уларга улуғ мутафаккирнинг «Хазоин ул-маоний», «Наводир уш-шабоб» китобларининг икки жилди, навоийшунос олим, филология фанлари доктори, профессор, марҳум Ҳамид Сулаймон томонидан тайёрланган ўн беш жилдликнинг биринчи китоби, шоирнинг 1466 йили кўчирилган ва «Фан» нашриётида чоп этилган қўлёзмасининг факсимил нашри, 1990 йили чоп этилган «Лайли ва Мажнун» достони ва бошқа китоблар дид билан териб қўйилган. Булардан ташқари, Шарқ халқлари тарихи ва маданиятида чуқур из қолдирган ижодкорлардан Фирдавсийнинг машҳур «Шоҳнома»си, Бобурнинг «Бобурнома», Фурқат, Нодира, Увайсий, Абдулла Қодирий каби буюк зотларнинг ўлмас асарлари ҳамда хассос мусаввир Камолиддин Беҳзоднинг рангин расмлари ҳам мазкур бурчакка алоҳида кўрк бағишлаган. Шунингдек махсус альбомда Алишер Навоий достонларига ишланган «Фан» нашриёти белгиси билан чиқарилган миниатюралар жойлаштирилган. Гўри Амир, Шердор мадрасаси, Ҳиротнинг умумий кўриниши, Навоий яшаган давр руҳи ва ажиб манзаралар акс эттирилган буклетда эса шоирнинг «Девони Фоний», «Ҳолати Саид Ҳасан Ардашер» ва «Фарҳод ва Ширин» сингари асарлари қўлёзмаларининг номлари ва фотонусхалари мужассамлаштирилган.

«Ғазал мулкининг султони» деб номланган рангли фотокўргазма ҳам шунчаки эмас, балки шоирга бўлган самимий меҳр ва чуқур эҳтиром юзасидан катта масъулият билан тайёрланганлиги шундоққина сезилиб турибди. Кўргазманинг юқори қисмида Навоийнинг матога тикилган қадрдон сиймоси. Ундан сал қуйироқда яна Навоийнинг каттагина рангли портрети, таваллудининг муборак 550 йиллиги жамоатчилик томонидан кенг нишонланаётган аллома ҳаёти ва ижоди билан боғлиқ расмлар жой олган.

— Маҳалламизда Навоийдан ташқари Нодира ва Зебуннисо кўчалари ҳам бор, — дейди Эркин ака. — Бинобарин, келажакда ана шу икки шоира ҳаёти ҳамда ижодини акс эттирувчи алоҳида-алоҳида бурчаклар ташкил этишни ҳам режалаштириб қўйдик.

Ҳа, маҳалла аҳли озодалик ва орасталикка алоҳида эътибор беришади. Бу ерда нафосат шайдолари кўпчиликни ташкил этади. Кишилар ўртасидаги меҳр-оқибат риштасини мустаҳкамлаш, ўзаро аҳилликни барқарор этиш маҳалла фаолларининг доимо диққат марказида. Шу ўринда Эркин акага бахоли қудрат кўмаклашаётган Эргаш Қодиров, Шокир Қодиров, Тўлқин Убайдуллаев, Ҳайдар Бўлисов ва Умри Тошматова сингари маҳалла фаолларининг хизматлари салмоқли бўлаётганлигини таъкидлаш лозим.

Эзгу мақсадни дилларига жо қилиб, даҳо шоирнинг қутлуғ маъракасига пухта ҳозирлик кўраётган Алишер Навоий номли маҳалла аҳлининг бундай хайрли ишларини ибрат қилиб кўрсатса арзийди.

М. ТУРОБОВ.

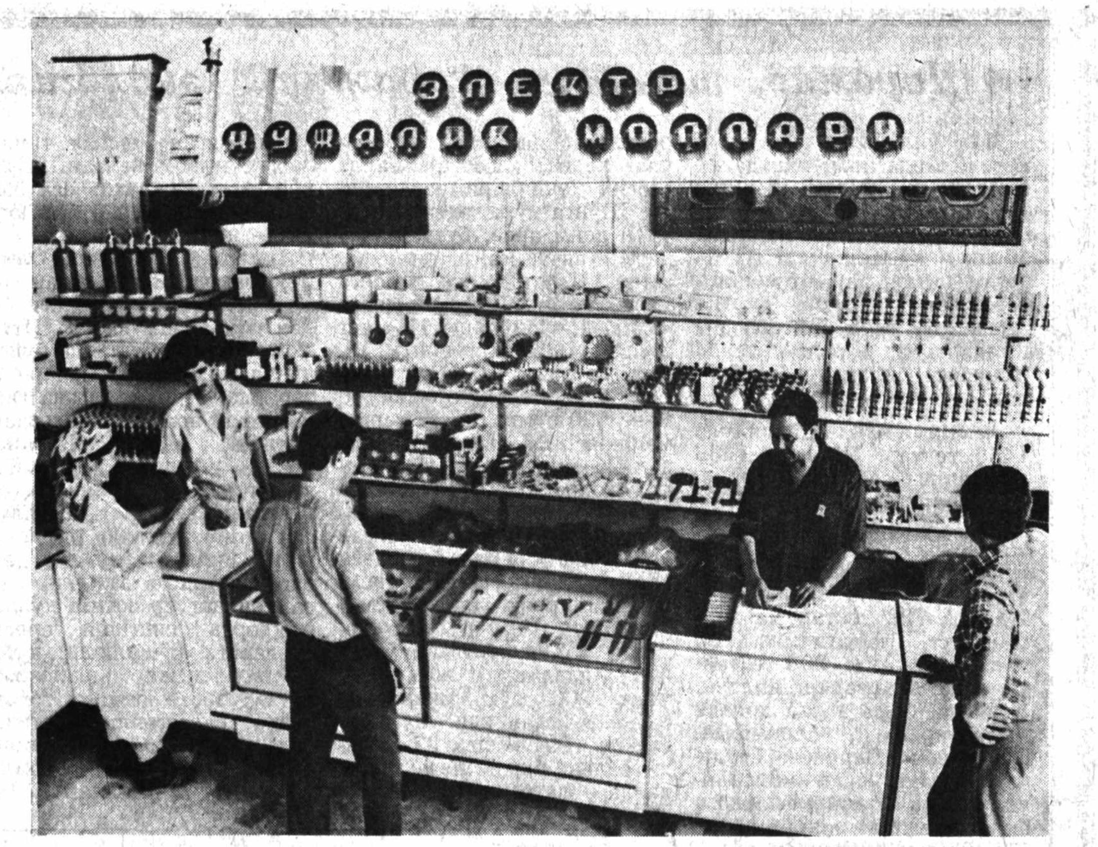

Акмал Икромов районидаги Октябрь массиви Штаб бекатида «Ташхозторг»га қарашли янги 15/5 электр хўжалик моллари дўкони иш бошлади. СУРАТДА: савдо пайти.
Суратакаш Ҳ. СОЛИҲОВ.

«САМАРАДАГИ УЧРАШУВ»ДАН СЎНГ

Истеъдодли киносанъаткор Нозим Аббосов ўзининг дастлабки фильмлари билан томошабинларга танилиб қолди. Постановкачи режиссёр бошчилигида суратга олинган «Самарадаги учрашув» бадиий фильми Н. Аббосов учун ижодий синов бўлди.

Шу кунларда кино устаси яна бир қизиқарли картина устида қизғин иш олиб бормоқда. Муҳим ҳаётий муаммолар ўртага қўйилган бу фильмга шартли равишда «Ваҳший» деб ном берилди.

Янги экран асарида кўпгина ёш истеъдодлар қатнашмоқда. Бош ролларидан бирида қатор фильмларда ўз актёрлик иқтидорини намоён этган қобилиятли санъаткор Бахтиёр Зокиров ўйнайди.

А. АЛИЕВ.

ЯНГИ ЎҚУВ ДАРГОҲЛАРИ

ИККИ ГИМНАЗИЯ

Ёшларга таълим ва тарбия беришда гимназия ва лицейларнинг тутган ўрни катта. Шу сабабли бундай билим даргоҳларини вилоятимиз шаҳар ва қишлоқларида ҳам кўплаб очиш тадбирлари кўрилмоқда.

Ўтган ўқув йилининг ўзида қатор ҳунар-техника билим юртлари базасида лицейлар иш бошлаган эди. Бекобод ва Олмалиқ шаҳарларида ташкил топган лицейлар техникавий билимлар беришга мослаштирилди.

Янги ўқув йилида Бўка ноҳиясида ўз фаолиятини бошлайдиган гимназияда кўпгина ёшлар таҳсил кўрадилар. Бу — вилоятимизда очилган иккинчи гимназия саналади. Олмалиқ шаҳрида фаолият кўрсатаётган гимназия эса бундай билим даргоҳларидан биринчиси бўлган эди.

С. ОДИЛОВА.

БУ—ҚИЗИҚ!

Германияда яшовчи ҳар бир киши ўртача ўсимликларнинг бештагина турини «кўринишидан» билади. Кенияда яшовчи ҳар бир киши эса ўртача сал кам уч юз хил ўсимликни билади ва номини айтади.

●

Уммонлар суви ҳам ўз жойини алмаштириб туради. Масалан, Атлантида уммони суви устки қисми тубидагиси билан 400 йилда бир марта алмашади, яъни устки суви уммон тагига тушади, тубидаги суви эса юзига чиқади. Тинч океанда бундай жараённинг бир марта тўла амалга ошиши учун янада кўпроқ вақт керак бўларкан. Ҳисобларга қараганда 1500 йилда бир марта ўзгаради, Бундай секин жараён уммон оқимлари ҳисобига содир бўлади.

●

Япониядаги «Кансбо» фирмаси ананас барги таркибида бўлган толадан юқори сифатли тола ишлаб чиқариш усулини ишлаб чиқди. Бундай тола ипак толасидан тўрт марта ингичка бўлиб, ундан жуда юпқа ва юмшоқ газлама тўқилади.

●

Машҳур немис фирмаси «Шотт»нинг шиша нур ўтказгичи ўн миллион марта букишни кўтарди. Бу ўзига хос рекорд оптик шиша толасидан машина ва механизмларнинг ҳаракатланувчи қисмлари ўртасида ахборот бериш учун фойдаланиш мумкинлигидан далолат беради. Шуниси қизиқки, одатда металлдан ясалган деталлар ҳам ўн миллион циклда синаб кўрилади.

●

Америка илми ҳайъатларининг ҳисоблаб чиқишларига кўра Миррихнинг қумли саҳролари кўп бўлган шимолий ярим шарида мингларча куб километр қум бор, бу сайёранинг иккита табиий йўлдошининг каттаси Фобос ҳажмидан икки баравар кўпдир.

●

1991 йилдан то 2025 йилгача кашандалик 10 миллион, шу жумладан, Хитойда 2 миллион кишини ҳалок этади. Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти мутахассислари шундай хулосага келдилар. ХХР ҳукумати буни инобатга олиб, жамоат жойларида чекишни ман қилди ва тамаки нархини оширди.

● Футбол

ТРЕНЕР ТАҚДИРИ ШУНДАЙ ЭКАН...

Душанба куни эрталабдан муҳарририятнинг спорт бўлимидаги телефон тинчимади, ҳисоб. Муштарийлар ва футбол мухлислари «Пахтакор» раҳбариятидаги ўзгаришлар ҳақида қизиқиб сўрашарди.

— Новиков кетдими, кетказишдими?

— Жавоб беришди.

— Нега?

— Команда охирги ўриндалиги учун.

— Олий лигага олиб чиқишда керак эди, энди керак бўлмай қолдими, нега охиригача имконият беришмайди?

— Кечирасиз, аввал танишайлик, қиз бола экансиз...

— Нима, «Пахтакор»нинг мухлислари фақат эркаклар деб ўйлайсизми? Дилхумор Пўлатоваман, Тошкент шаҳар Киров район Запорожский кўчасидаги 15-уйда яшайман. Бу йил мактабни тугатдим.

Келгуси суҳбатдошларимни таништириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Уларни фақат бир нарса қизиқтиради, у ҳам бўлса Новиков ҳақида маълумот олиш. Улар ҳатто Новиков билан суҳбат уюштиришимизни ҳам илтимос қилишди.

Минг афсус, бунинг иложи йўқ. Фёдор Сергеевич Новиков шанба куни Москвага учиб кетди. Лекин у ҳақда билганларимизни айтиб қўйиш бизнинг вазифамиздир.

ШАНБА куни рўзномамизда «Пахтакор» олий лигада қоладими?» мақоласи берилган эди. Албатта, биз командадаги ўзгаришлардан бехабар мулоҳаза юритган эдик. Ўша куни эса жамоада жиддий ўзгаришлар бўлган экан.

Жума куни рўзноманинг навбатдаги сони саҳифаланаётганида «Пахтакор»нинг бош мураббийси Ф. С. Новиков ўз вазифасидан бўшатилди. Ўйинчиларнинг гап-сўзларига ишонадиган бўлсак, у жамоа аъзолари билан йиғлаб хайрлашибди.

Тренер тақдири ўзи шунақа — команда муваффақиятга эришса, уни осмонга кўтарамиз ва аксинча, раҳбарлар ишончини оқлолмаса ташкилий хулоса чиқариб, ишдан бўшатилади. Албатта, «Пахтакор»нинг. ҳозирги аҳволга тушишига биринчи навбатда бош тренер айбдор. У команданинг жисмоний тайёргарлигини маромига етказа олмади. Мустафо Билолов, Азамат Абдураимов Новиков билан муросага келиша олмаганликлари туфайлигина командадан четлаштирилдилар. Новиков ишонч билдирмаган Анвар Жабборов ва Андрей Микляев биринчи лигада тўппа-тузук ўйин кўрсатишаяпти ва ниҳоят командада интизомнинг бўшлиги ҳам Новиковнинг кўнгилчанлигидандир. Ўзим бир неча маротаба гувоҳи бўлганман. У машғулотларда буйруқ бермасдан илтимос қиларди: «Гена (Денисов), балки бугун дам оларсан, Хорен шу машғулотга қандай қарайсан?» ва ҳоказо. Чунки унинг услуби шундай эди. Команда фахрийлари билан маслаҳатлашарди. Ёшларни эса қаттиқ терговга олмади. Саид Турсунов ўринбосарлар ўйинида ҳакамни ҳақорат қилгани учун Новиков уни доимий заҳирага ўтказиб қўйди. Ҳатто ҳимоя чизиғида дурустроқ ўйинчи топилмаганда ҳам у Саидга мурожаат қилмади. Турсунов ҳатто уйига, Наманганга ҳам кетиб қолди. Фақат вақт ўтгандан кейин у ўз хатоларини тушунди ва командага қайтиб келди...

Новиков билан илк сафар янги йил арафасида учрашган эдик. Ўша учрашув ҳақида рўзномамизнинг 10 январь сонида «Пахтакор» олий лигага тайёр» номли мақола босилган эди. Кейин Фёдор Сергеевич билан мунтазам учрашиб турдик. Бироқ вақт ўтган сари унинг шикоати сўниб борар эди. «Менга машина ҳам, квартира ҳам керак эмас, фақат ишлашга халақит беришмаса бўлди» — бу унинг доимий гаплари эди. Ишлашга эса халақит беришарди. Бош тренер очиғини айтмасди, лекин Қибрайдаги спорт базасига доимо кимлардир қўнғироқ қилиб дўқ-пўписа қилишини яширмасди. «Уларнинг талаби битта — мен бу ердан кетишим керак, бироқ осонликча кетмайман. Ёшим бир ерга бориб қолган, ҳеч нарсадан қўрқмайман. Носов чидай олмади, лекин мен чидайман!». Бу диктофонимга ёзилган гаплар.

Новиковнинг яна бир яхши хусусияти ҳеч раҳбарлардан нолимасди. Жумҳурият спорт Давлат қўмитаси бошлиқлари О. Назиров ва Жалоловлар номини доимо ҳурмат билан тилга оларди. «Улар қўлларидан келган ёрдамни аяшмайди, фақат ҳамма нарса ҳам уларга боғлиқ эмас». Бу фикрлар команда таркибини ўйинчилар билан тўлдириш маъносида айтилган эди. Новиков жумҳуриятдан бир қанча истеъдодли ўйинчиларни «Пахтакор»га таклиф этди. Бироқ маҳаллий раҳбарларнинг қаршиликлари туфайли ўша ўйинчилар жойларда қолиб кетдилар.

Ўзбек футбол мухлислари орасида 65 га яқинлашган бу қарияни кўпчилик ёқтириб қолган эди. Биринчидан у кўп йиллик армонни ушалтирди — командани олий лигага олиб чиқди, иккинчидан, четдан ўйинчи чақиртирмай туриб, маҳаллий футболчилар билан ҳам энг юксак вазифаларни уддалаш мумкинлигини исботлаб берди. Р. Узоқов, Н. Ҳасанов, С. Турсунов, А. Маъруфалиев, О. Усмонхўжаев, Ш. Мақсудов, И. Шарипов, С. Ходиев, Э. Назаров. Ана шу ўйинчиларнинг ишқибозлар оғзига тушишида биринчи бўлиб Новиковни таъкидлаш лозим. Командага охирги пайтда чақиртирилган вильнюслик Квиткаускас ва Балтушиникасларга Новиковнинг алоқаси йўқ. «Менга федерациядагилар таклиф қилишди, мен синаб кўришга розилик бериб, уларни қабул қилдим. Лекин бу ўйинчи даражасидаги футболчилар жумҳуриятимизда истаганча топилади». Бу фикрларни у вилоят партия қўмитасида ўтказилган матбуот конференциясида айтган эди.

Албатта, футбол кўчасининг бошида турганлар етти марта ўлчаб бир марта кесишган бўлишларига шубҳа қилмаймиз. Бироқ... Ҳар ҳолда ўзбек футболининг равнақига озгина бўлса ҳам улуш қўшган бу инсонни бошқача кузатиш керакмиди...

Янги бош тренерга шубҳа қилмаймиз. Командани беш қўлдек билади. Бироқ у ҳам командани ўнглолмаса-чи? Отларни кечувда алмаштираверсак манзилга етиб бора олармиканмиз....

Қуйида тақдирлари «Пахтакор» билан боғланган раҳбарларни санаб ўтамиз. Ҳисоб-китоб машъум 1979 йилдан буёғига олинган. Ўн бир йилда қанча раҳбар ўзгариши мумкин? Ҳар бири командани ўзи билганича янгиласа, ўз ҳолича ўйинчи олиб, келиб, ўйинчини ҳайдаса. Мамлакат бўйлаб тарқаб кетган собиқ пахтакорчиларни бир жойга йиғсак, олий лигадаги энг кучли командалардан бири бўлади — бу аксиома. Ва орзу. Амалдачи?

1979 йилдан бошлаб «Пахтакор» жамоасини бошқарганлар:

Бош тренерлар
И. Секеч
А. Тихонов
Б. Абдураимов
Т. Исоқов
В. Носов
Ф. Новиков
А. Иноятов

Команда бошлиқлари
Я. Аранович
Б. Иброҳимов
С. Доценко
А. Имомхўжаев
Т. Исоқов
Б. Абдураимов
И. Фозилов
А. Толибжонов

Клуб президентлари
А. Иноятов
С. Доценко
Я. Якубов
З. Қурбонов
И. Фозилов
Д. Берлин (вақтинча)

Саккиз ой муқаддам команда ўз устозини ана шундай олқишлаган эди...

Энди эса ҳозирча тақдирлари «Пахтакор» билан боғлиқ раҳбарлар ҳақида қисқача маълумот.

Толибжонов Асқар Иномжонович — 1954 йилда туғилган. 1976 йили Ўзбекистон Давлат жисмоний тарбия олийгоҳини тугаллаган. 1986 йили Москвадаги Марказий жисмоний тарбия олийгоҳида юксак малакали футболчилар тайёрлаш бўйича номзодлик диссертациясини ёқлаган.

1976 йилдан 1989 йилгача жисмоний тарбия олийгоҳида ишлади. 1989 йил март ойидан «Пахтакор» командасида илмий ишлар бўйича тренер. Шу йил 1 июндан эътиборан команда бошлиғи.

Иноятов Аҳрор Иноятович — 1945 йилда туғилган, 1970 йилда жисмоний тарбия олийгоҳини, 1979 йилда эса Тренерлар олий мактабини тугаллаган. 1963—1972 йиллар «Пахтакор» командасида тўп сурган. Кейинчалик «Бўстон» (Жиззах) ва «Ёшлик» (Тўрақўрғон) командаларида мураббийлик қилган. 1983—1988 йилларда Ўзбекистон ССР физкультура ва спорт Давлат қўмитасининг футбол бўлимига бошчилик қилган. 1989 йилда шартнома бўйича Ироққа кетиб, мамлакат ёшлар терма командасига устозлик қилган. Қайтиб келгач яна футбол бўлими мудири, Ўзбекистон ССР футбол федерацияси раиси муовини вазифаларида ишлади. Шу йил июль ойида «Пахтакор» командасига бош мураббий этиб тайинланди.

Янги мураббийнинг қадами омадли келди. «Пахтакор» ғалабага эришди, Бироқ Иноятов командада ўзгаришлар қилгунча маълум вақт керак. Унгача эса Новиков асос солган таркиб ўйнаб туради.

Аброр ИМОМХЎЖАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг спорт шарҳловчиси.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сиз Ўрта Осиёдаги энг йирик корхоналардан бири бўлмиш Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида меҳнат қилмоқчи ва машинасозлик олий билимгоҳида таълим олмоқчи бўлсангиз

8-ТАЖРИБАВИЙ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИГА УҚИШГА КЕЛИНГ!

Бу ерда Сиз учиш аппаратларини йиғувчи-чилангар, механика-йиғув ишлари чилангари, саноат ускуналарини таъмирловчи чилангар, рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг қамровли дастгоҳчи касбларини эгаллаб чиқишингиз мумкин.

Таълим ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

9-СИНФЛАРНИ БИТИРУВЧИЛАР ТАЖРИБА ГУРУҲИДА УҚИЙДИЛАР ВА 2 ЙИЛ ДАВОМИДА УРТА МАЪЛУМОТ ҲАМДА КАСБ ЭГАСИ БУЛАДИЛАР.

Бир йиллик гуруҳлардаги 9-синф битирувчилари ишчи малакасини эгаллайдилар.

11-синфни битирувчилар ойига 115—150 сўм миқдорида стипендия олиб ўқийдилар ва 6 ой давомида касб эгаллаб чиқадилар.

Ўқиш даврида ўқувчилар овқат, кийим-бош билан таъминланадилар. Улар Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли пансионат ва профилакторийда дам олиб, соғлиқларини мустаҳкамлашлари мумкин.

Ўқиш вақти меҳнат фаолиятига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини «аъло» баҳолар билан битирганлар машинасозлик олий билимгоҳига ўқишга юбориладилар.

Совет Армияси сафларида хизмат қилиб қайтган бошқа шаҳарлик ўқувчиларга ётоқхонадан жой берилади.

Билим юртига қуйидагича борилади: 10, 23, 27-трамвайлар; 18, 48, 97-автобуслар; 1, 10, 14, 18, 24-троллейбусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати.

Манзилимиз: 700128, Усмон Юсупов кўчаси, Авиацияктор кўчаси, 10-уй. Телефонлар: 41-57-54.

С. И. КАДИШЕВ НОМЛИ 33-АВИАЦИЯ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— учиш аппаратини йиғувчи чилангар;
— механика йиғув ишлари чилангари;
— кенг тармоқли станокчи;
— рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори;
— токарь;
— фрезерчи;
— электр пайвандчи;
— тикувчи-мотористка.

ЎҚИШ МУДДАТИ:

СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДАН ҚАЙТГАНЛАР УЧУН — 6 ой (бошқа шаҳарликлар учун ётоқхона бор).

11-СИНФНИ БИТИРГАНЛАР УЧУН — 10 ОЙ.

Ойига 115 сўм стипендия ҳамда ишлаб чиқариш практикасидан тушган иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

ЎҚИШ ГУРУҲЛАР ТЎЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

9-синфни битириб, 1—2 йиллик гуруҳларга қабул қилинганлар, битиргандан сўнг касб олганликлари ҳақида ҳужжат оладилар.

Хоҳловчилар билим юрти қошидаги кечки мактабда ҳам ўқишлари мумкин.

3 йиллик гуруҳларга қабул қилинганлар тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари ҳақида диплом оладилар.

Ёшларга узлуксиз техникавий маълумот бериш мақсадида билим юрти Тошкент машинасозлик институти-экспериментал ўқув илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси таркибига кирган. Умумий ўқиш муддати 7 йил бўлиб, биринчи поғонасида ўқиш 2 йил давомида билим юртида ўтади.

КИРУВЧИЛАР математикадан (оғзаки), **она тилидан** (ёзма) **имтиҳон топширадилар.**

Битиргандан сўнг тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари ҳақида ҳужжат оладилар.

Ўқишни муваффақиятли тугатганлар Тошкент машинасозлик институти ёки авиация техникумида ўқишни давом эттирадилар.

9-синфни битириб, билим юртини барча туридаги гуруҳларига қабул қилинган ҳамма ўқувчилар бепул кийим-бош ва иссиқ овқат билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати узлуксиз меҳнат фаолиятига киради.
Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.
Ўқувчилар ўқиш даврида Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишчи-хизматчилар учун жорий этилган имтиёзлардан ҳам фойдаланадилар.
Ўқишни тугатгандан сўнг шу корхонада иш билан таъминланадилар.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 9-синфни тамомлаганлиги ҳақида ҳужжат ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақида гувоҳнома (паспорт), яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишхонасидан справка, 6 донадан 3х4, 4х5 см фотосурат.

Билим юрти манзилгоҳи: 700207, Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, генерал Петров кўчаси, 331-уй (30, 119, 151, 192, 110, 42, 44-автобуслар; 29-трамвайларнинг «С. И. Кадишев номли билим юрти» бекати). Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72, 96-47-70.

ТОШКЕНТ МЕТАЛЛ КОНСТРУКЦИЯЛАР ЗАВОДИ

ярим автомат машиналарда ишлайдиган малакали электр пайвандчилар, металл конструкцияларни йиғувчи чилангарлар, токарлар, фрезерчилар, электр монтёрлар, таъмирловчи чилангарлар, автомобиль двигателлари бўйича моторчи чилангарларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Мутахассислар йил давомида қулай ва шинам уй-жой билан таъминланадилар.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент вилояти, Ўрта Чирчиқ райони, Янги ҳаёт посёлкаси (заводгача Тошкент шаҳридан доимий қатнайдиган автобус билан «Инқилоб хиёбони» бекатидан Тўйтепа шаҳригача, ундан у ёғига маҳаллий автобус билан заводгача бориш мумкин.

«УЗТЮМЕНЬДОРСТРОЙ» ЙЎЛ-ҚУРИЛИШ ТРЕСТИНИНГ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ-ТЕХНОЛОГИК ТЎЛДИРИШ БОШҚАРМАСИ

«Е», «В», «С», «Д» тоифасидаги ҳайдовчиларни; механик гувоҳномасига эга бўлган автокранчилар, пневмокранчилар, экскаваторчиларни, механикларни, йўл усталарини, автогрейдерчиларни, станция ускуналарининг электр монтёрларини, алоқа электр монтёрларини

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 702206, Тошкент вилояти, Коммунистик райони, Бордонкўл посёлкаси («Тошкент — Янгибозор», «Қўйлиқ-3-луб заводи», «Қўйлиқ-Паркент», «Инқилоб хиёбони — Дала ҳовли», «М. Горький — Бордонкўл» автобусларнинг «2-луб заводи» бекати).

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Индекс: 64672.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Буюртма № 5695.
Босишга топшириш вақти — 20.30.
Босишга топширилди — 19.30.